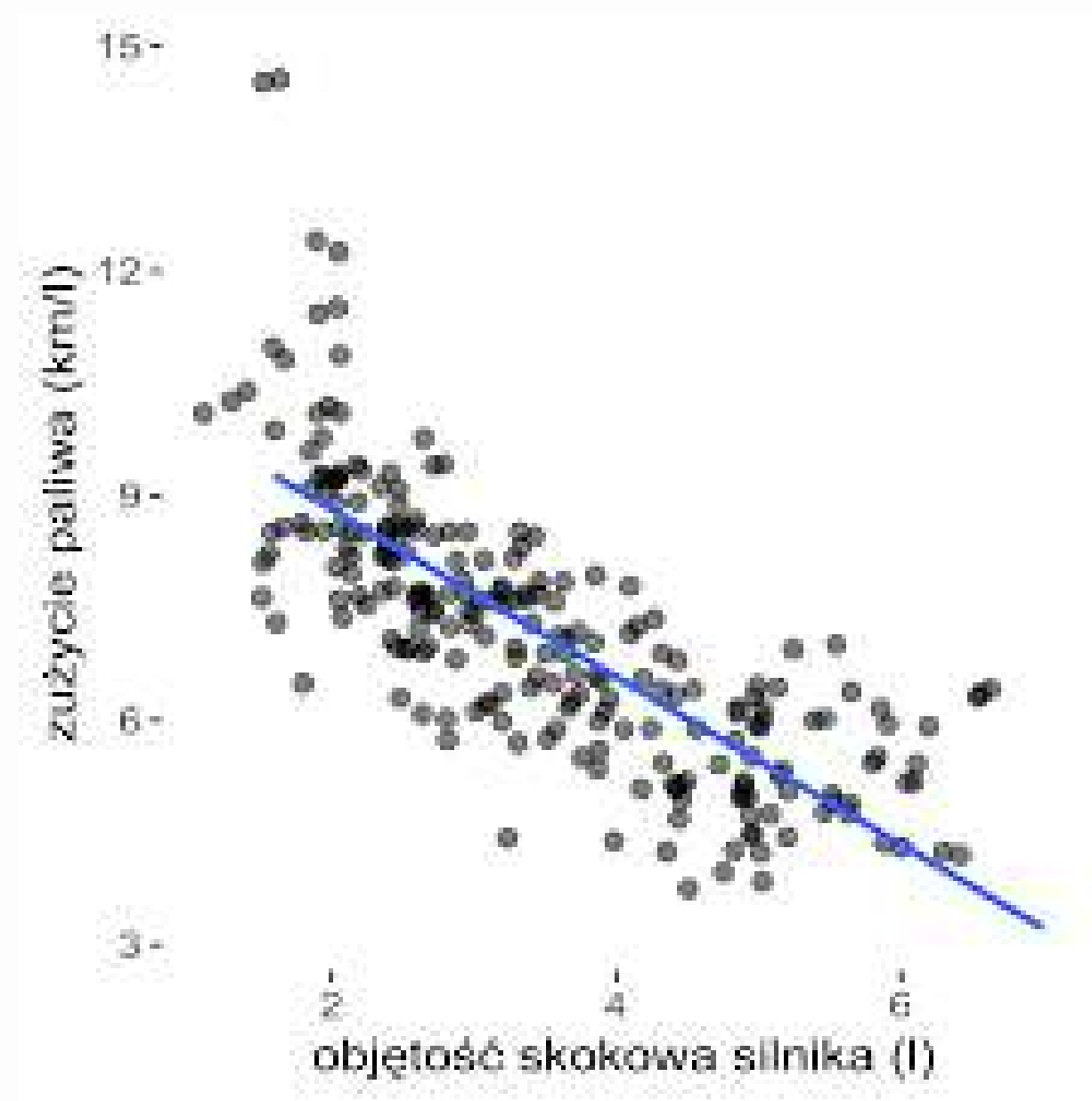


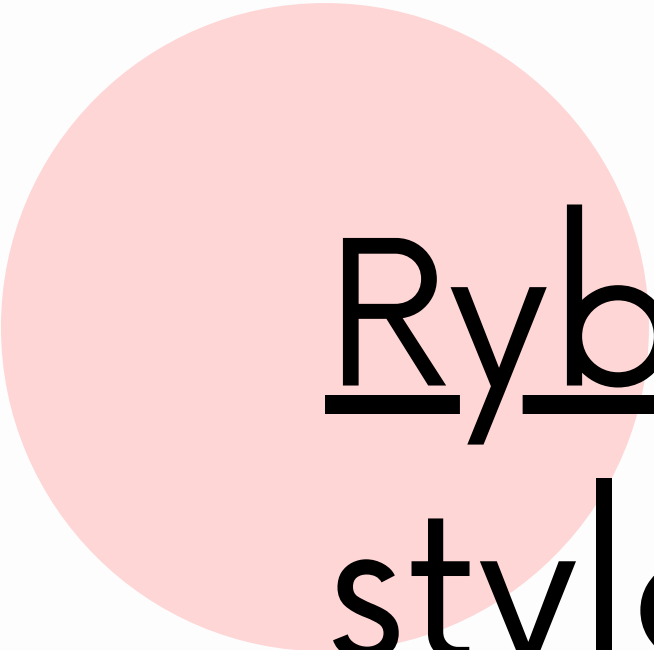
Cyfrowe narzędzia w przekładoznawstwie

Ad vocem do ostatnich zajęć

Model \neq
rzeczywistość,
prawda

**Model =
uproszczony
obraz
rzeczywistości**





Rybicki, J., Pierwszy rzut oka na
stylometryczną mapę polski,
„Teksty Drugie” 2014, nr 2.

Jakie założenia ma ten tekst z metodologicznego punktu widzenia?

Korpus: możliwie
zbalansowany,
reprezentatywny;
odpowiednia
długość próbek

Pytanie badawcze:
czy możliwe jest
uzyskanie
stylometrycznej mapy
polskiej literatury
zorganizowanej według
chronologii i gatunków
literackich?

**Hipoteza
badawcza:**
teksty
zorganizują się
chronologicznie

**Hipoteza
badawcza:** teksty
zorganizują się
według gatunków

Metodologia badania

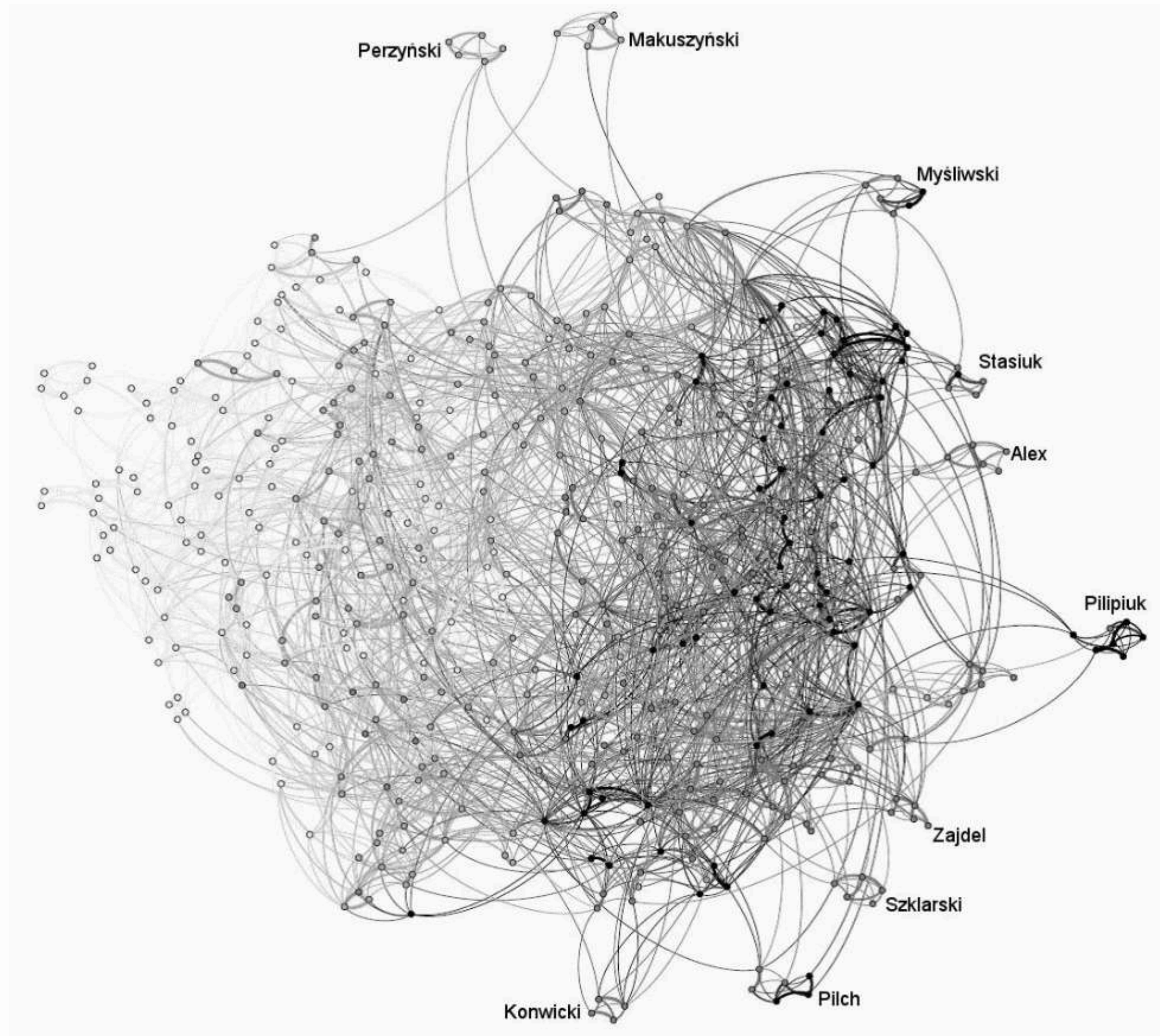
Analiza 100-
1000 najczęściej
występujących
słów

Długość próbki
min. 10 000 słów

Culling 90-100%

analiza
statystyczna:
stylo;
analiza sieciowa:
Gephi

ZAJĘCIA 3: PRZYKŁADY BADAŃ STYLOMETRYCZNYCH I STYLOMETRYCZNO-PRZEKŁADOZNAWCZYCH



ZAJĘCIA 3: PRZYKŁADY BADAŃ STYLOMETRYCZNYCH I STYLOMETRYCZNO-PRZEKŁADOZNAWCZYCH



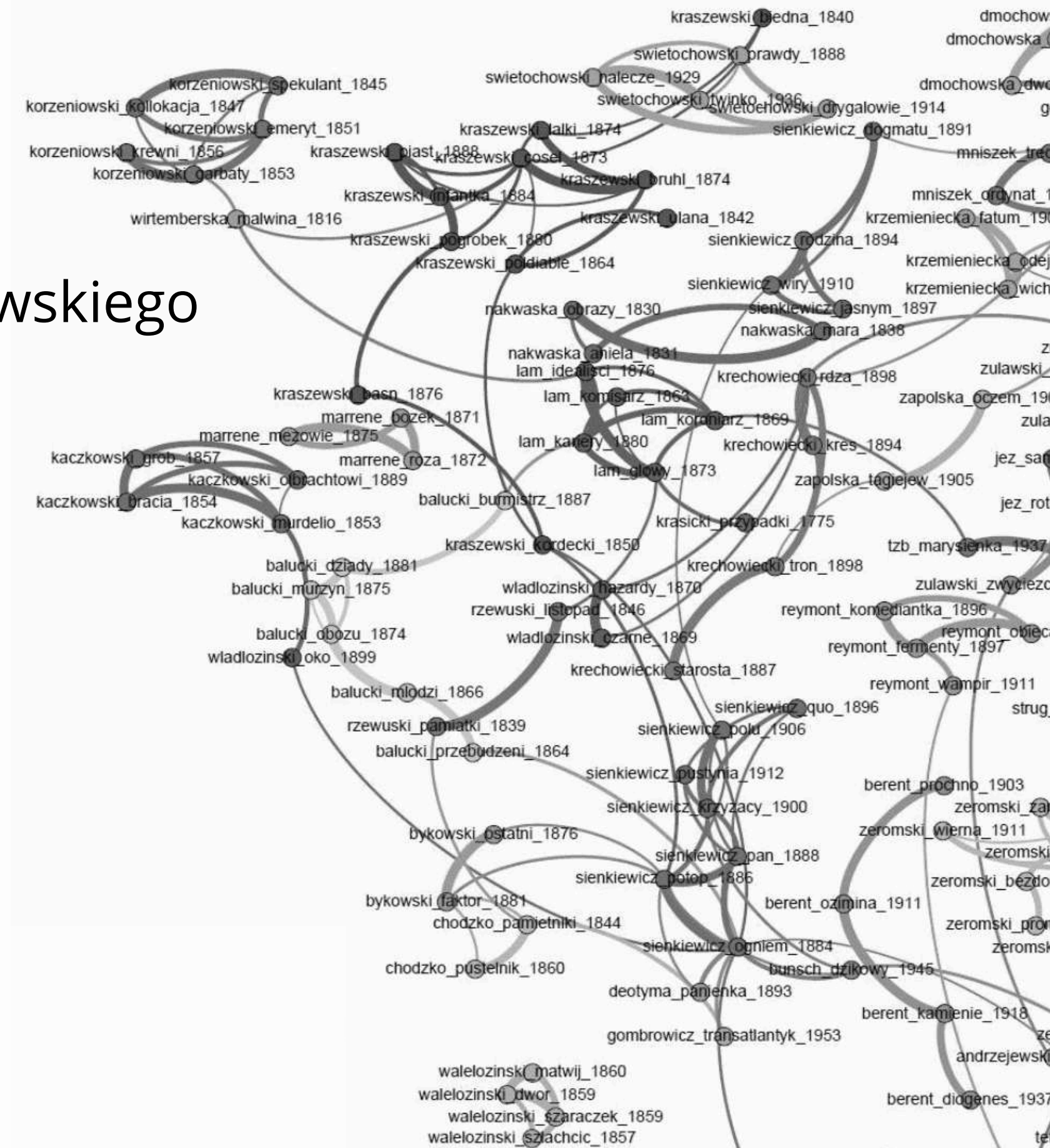
Jakie założenia ma ten tekst z metodologicznego punktu widzenia?

Korpus: możliwie
zbalansowany,
reprezentatywny;
odpowiednia
długość próbek

Pytanie badawcze:
czy możliwe jest
uzyskanie
stylometrycznej mapy
polskiej literatury
zorganizowanej według
chronologii i gatunków
literackich?

**Hipoteza
badawcza:**
teksty
zorganizują się
chronologicznie

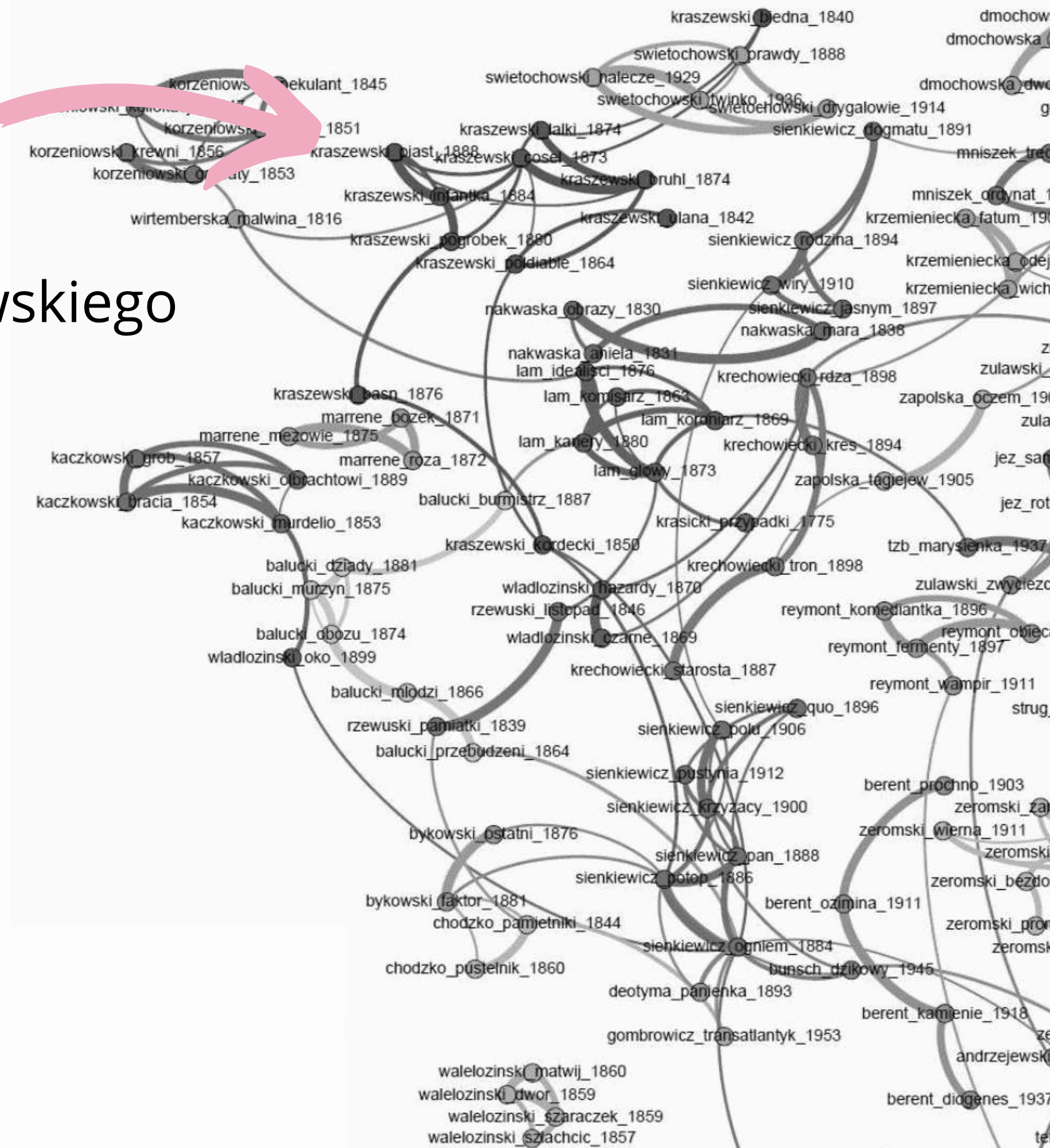
**Hipoteza
badawcza:** teksty
zorganizują się
według gatunków



1. Spójrzmy na Kaczkowskiego

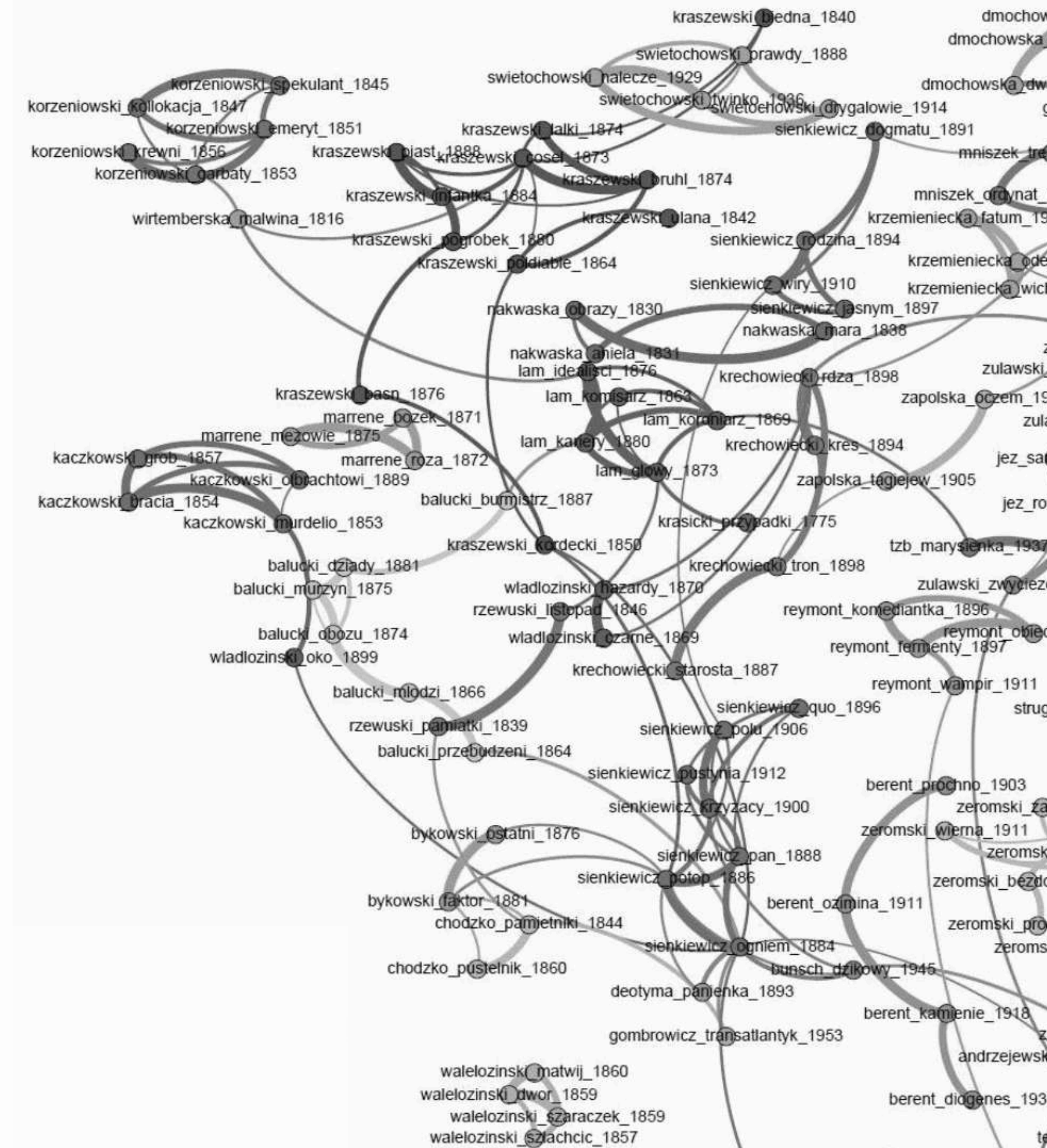


2. Spójrzmy na Kraszewskiego





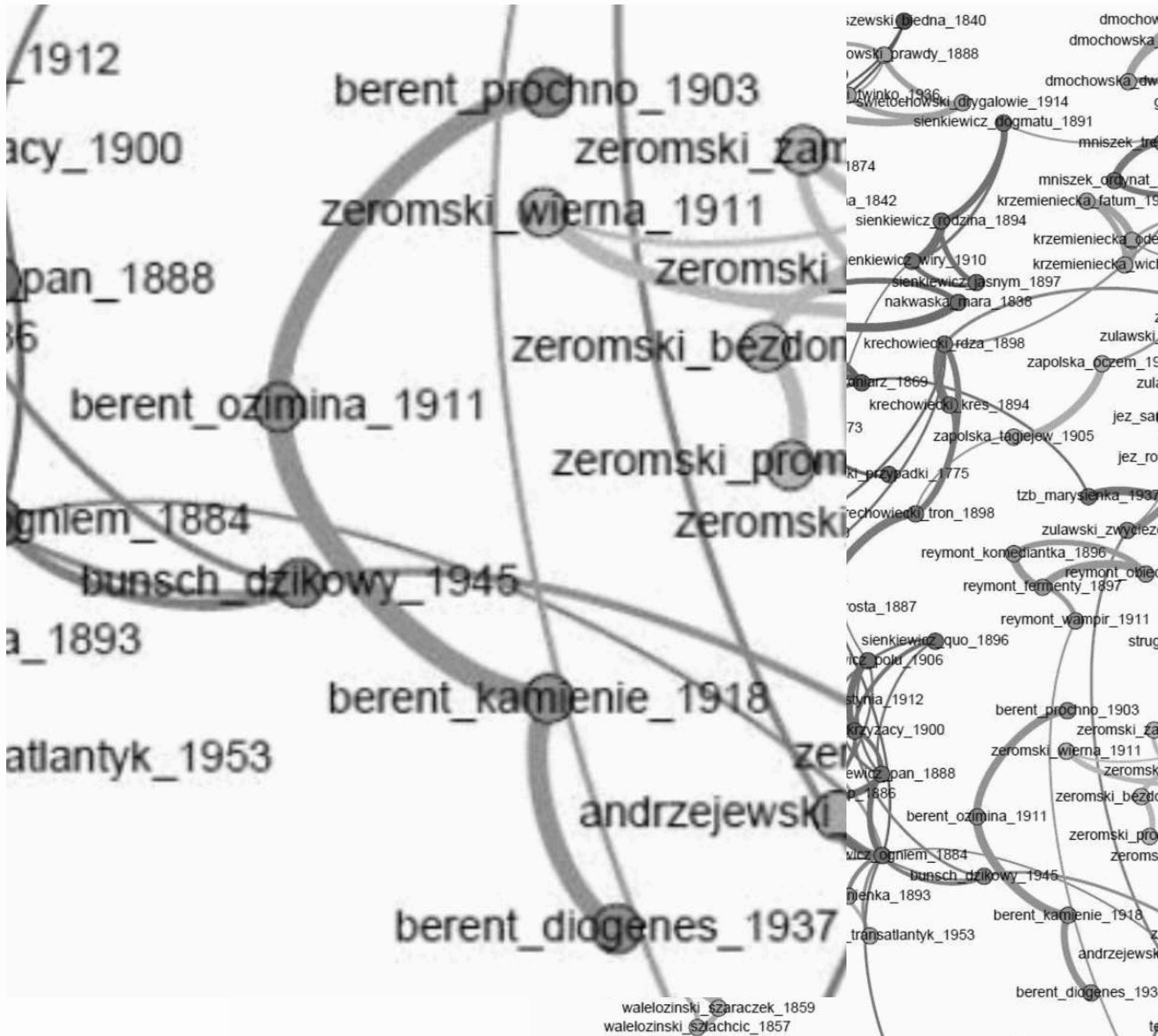
ZAJĘCIA 3: PRZYKŁADY BADAŃ STYLOMETRYCZNYCH I STYLOMETRYCZNO-PRZEKŁADOZNAWCZYCH



3. Spójrzmy na Berenta

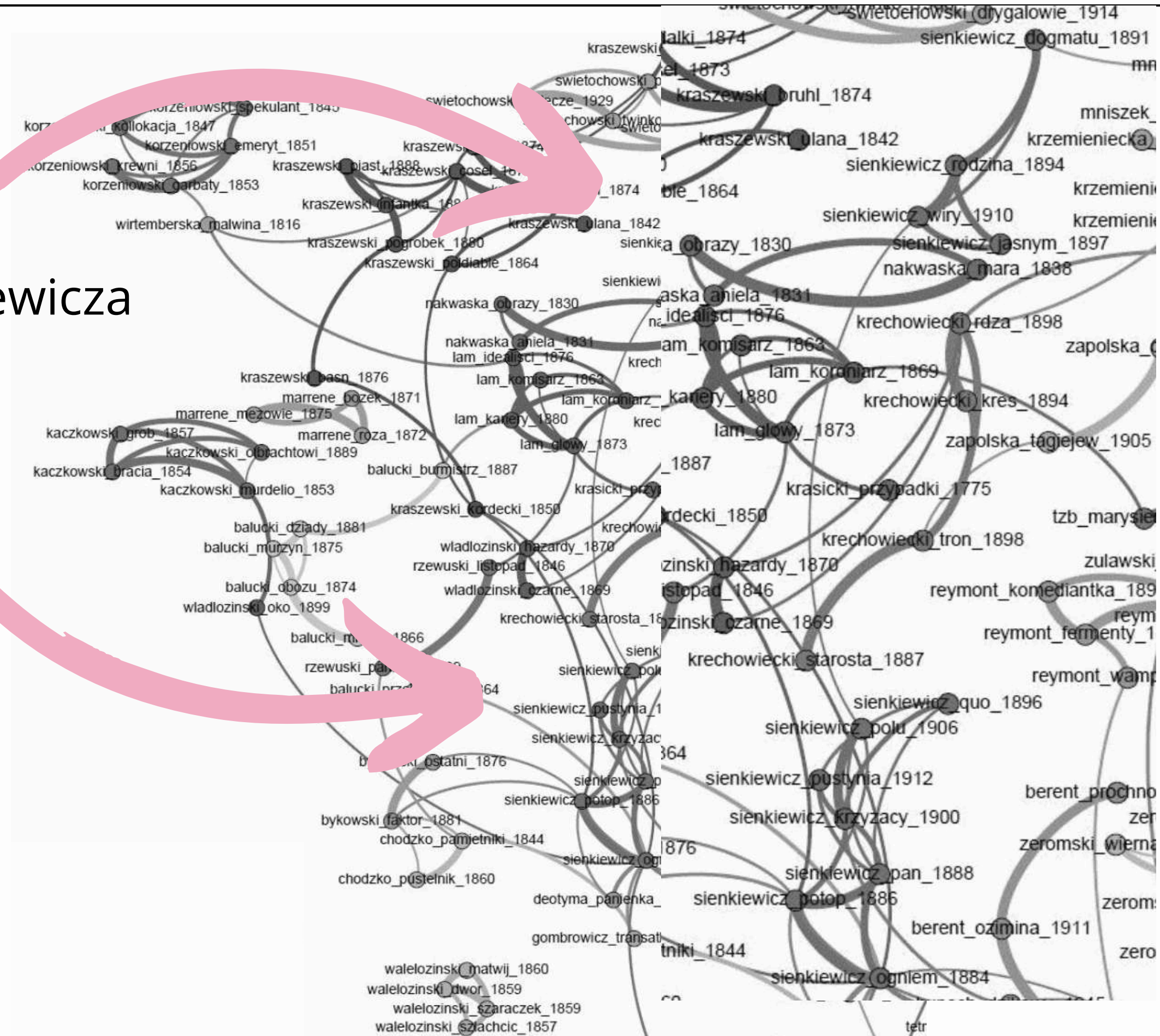


ZAJĘCIA 3: PRZYKŁADY BADAŃ STYLOMETRYCZNYCH I STYLOMETRYCZNO-PRZEKŁADOZNAWCZYCH

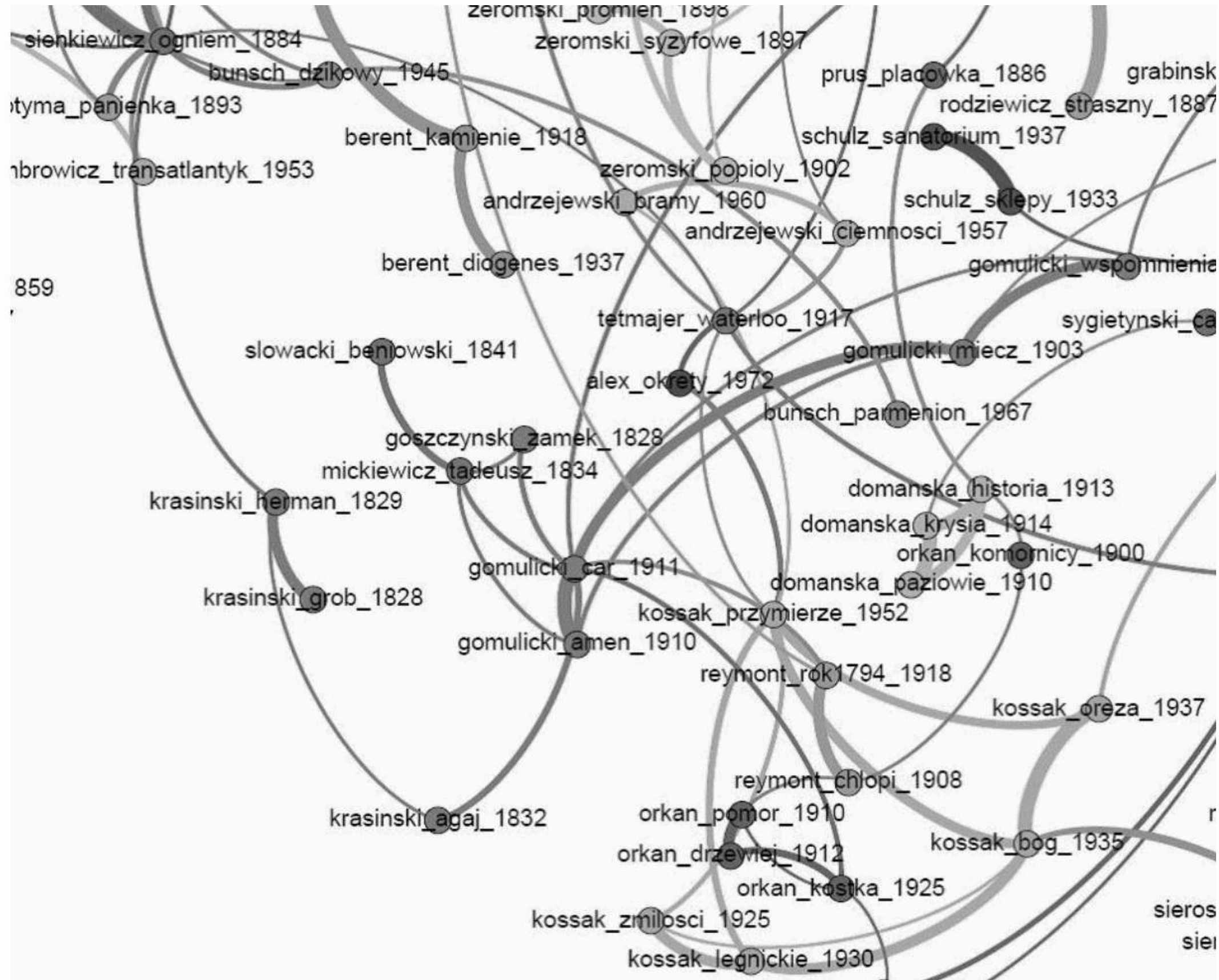


3. Spójrzmy na Berenta

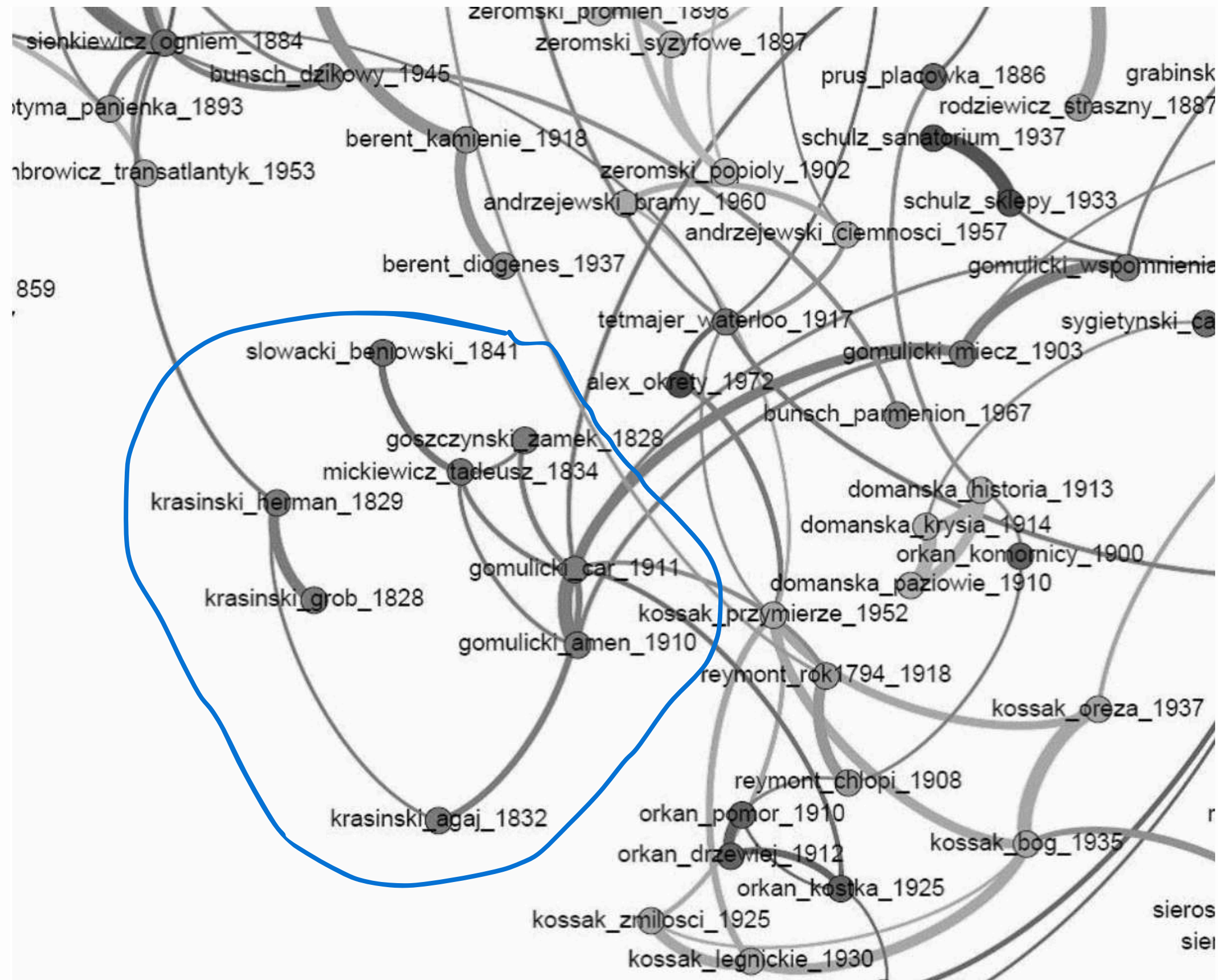


[illegible]

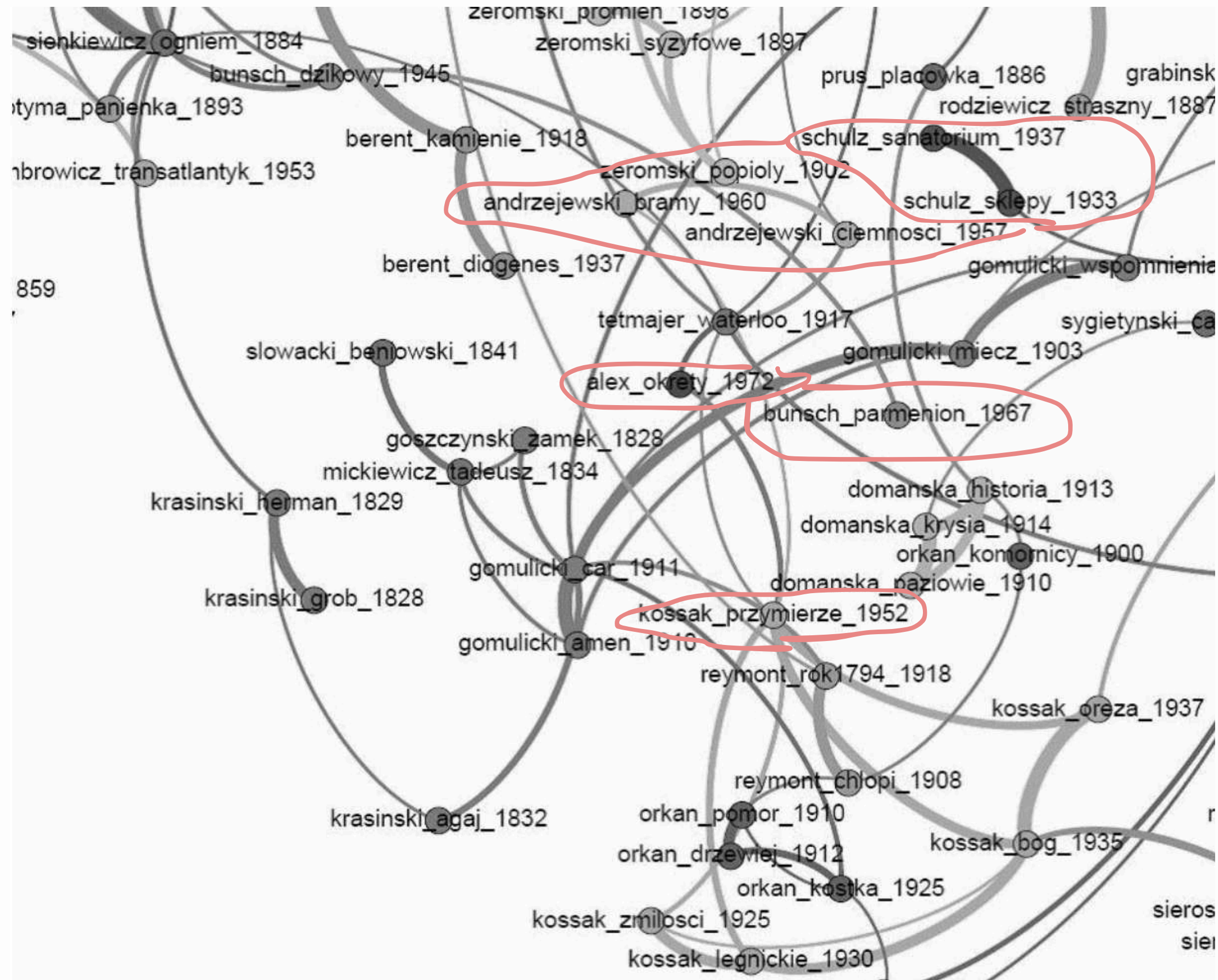
ZAJĘCIA 3: PRZYKŁADY BADAŃ STYLOMETRYCZNYCH I STYLOMETRYCZNO-PRZEKŁADOZNAWCZYCH



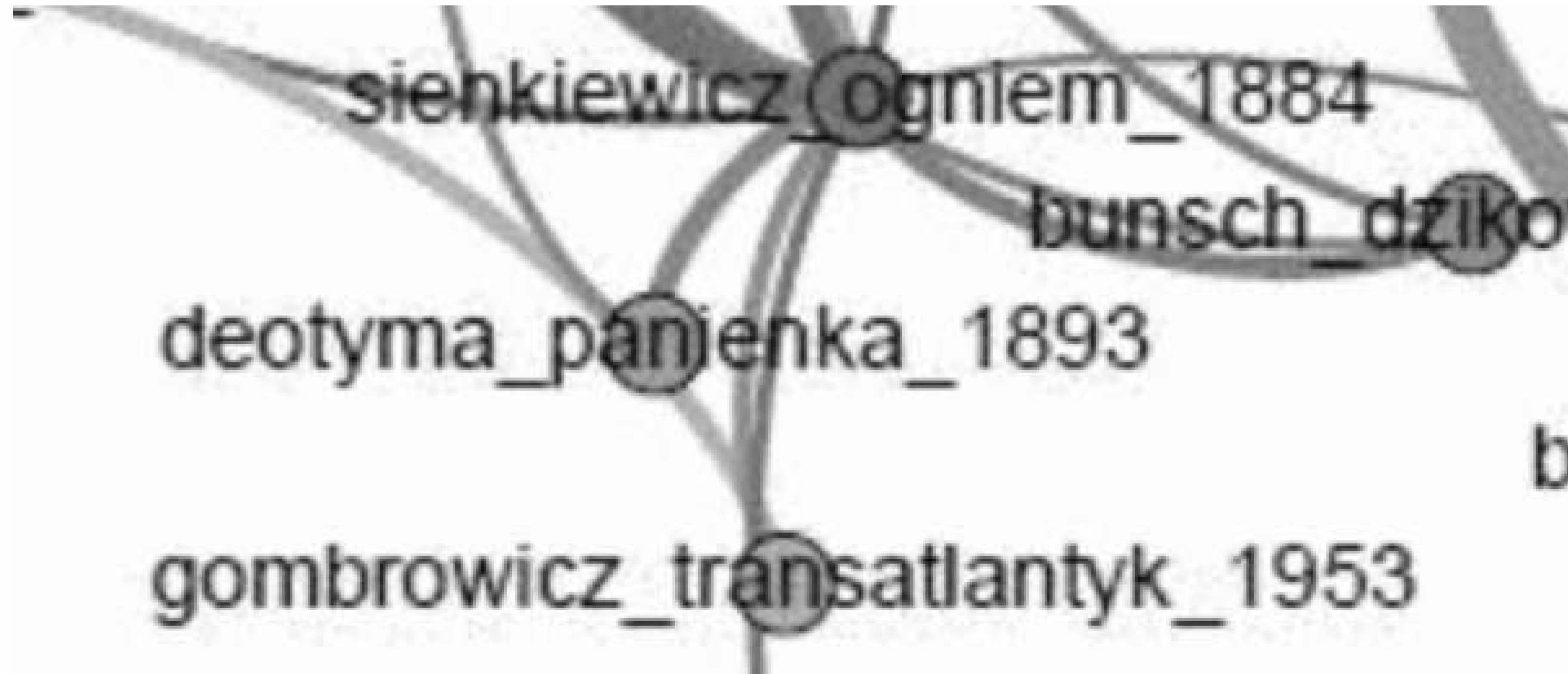
ZAJĘCIA 3: PRZYKŁADY BADAŃ STYLOMETRYCZNYCH I STYLOMETRYCZNO-PRZEKŁADOZNAWCZYCH



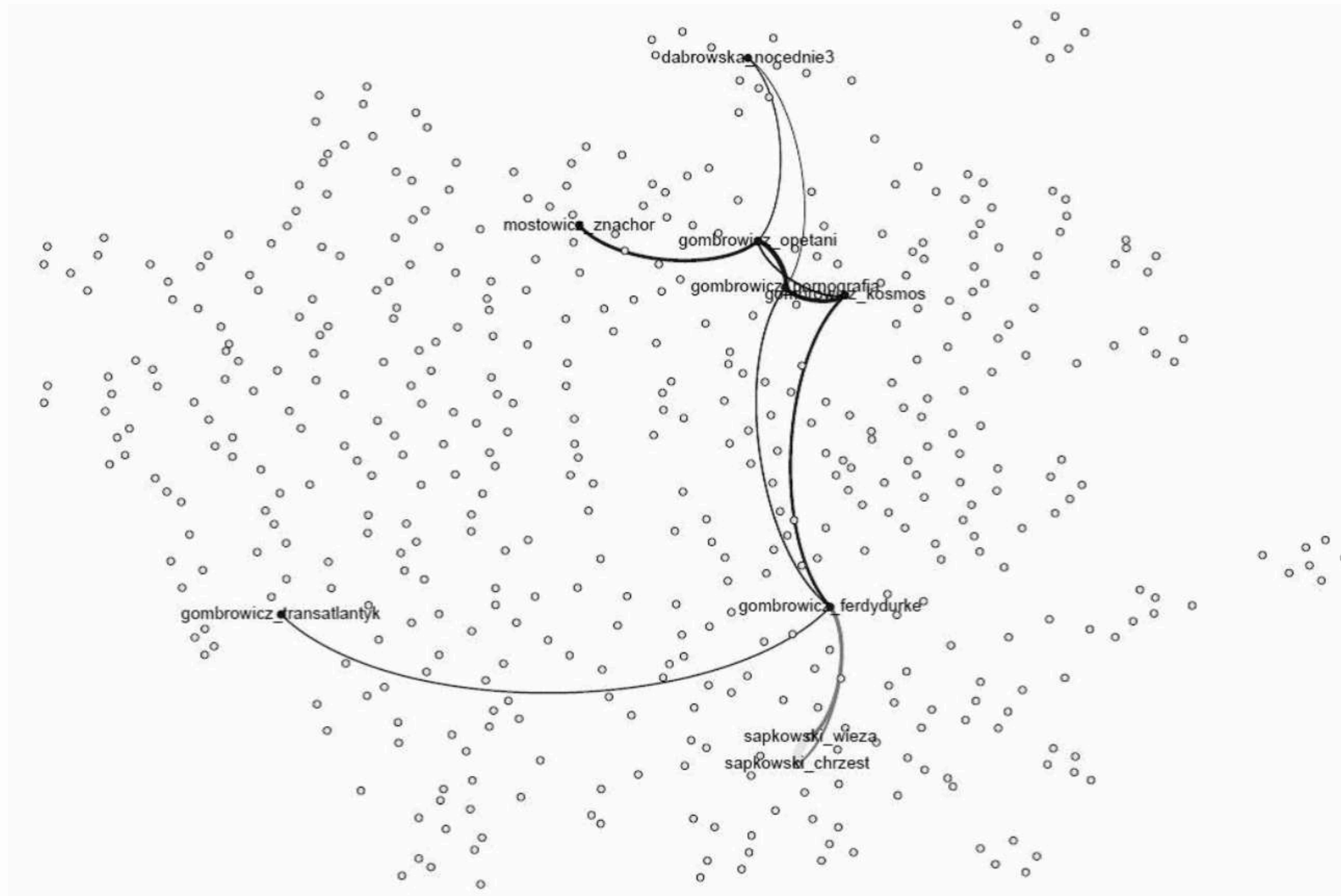
ZAJĘCIA 3: PRZYKŁADY BADAŃ STYLOMETRYCZNYCH I STYLOMETRYCZNO-PRZEKŁADOZNAWCZYCH



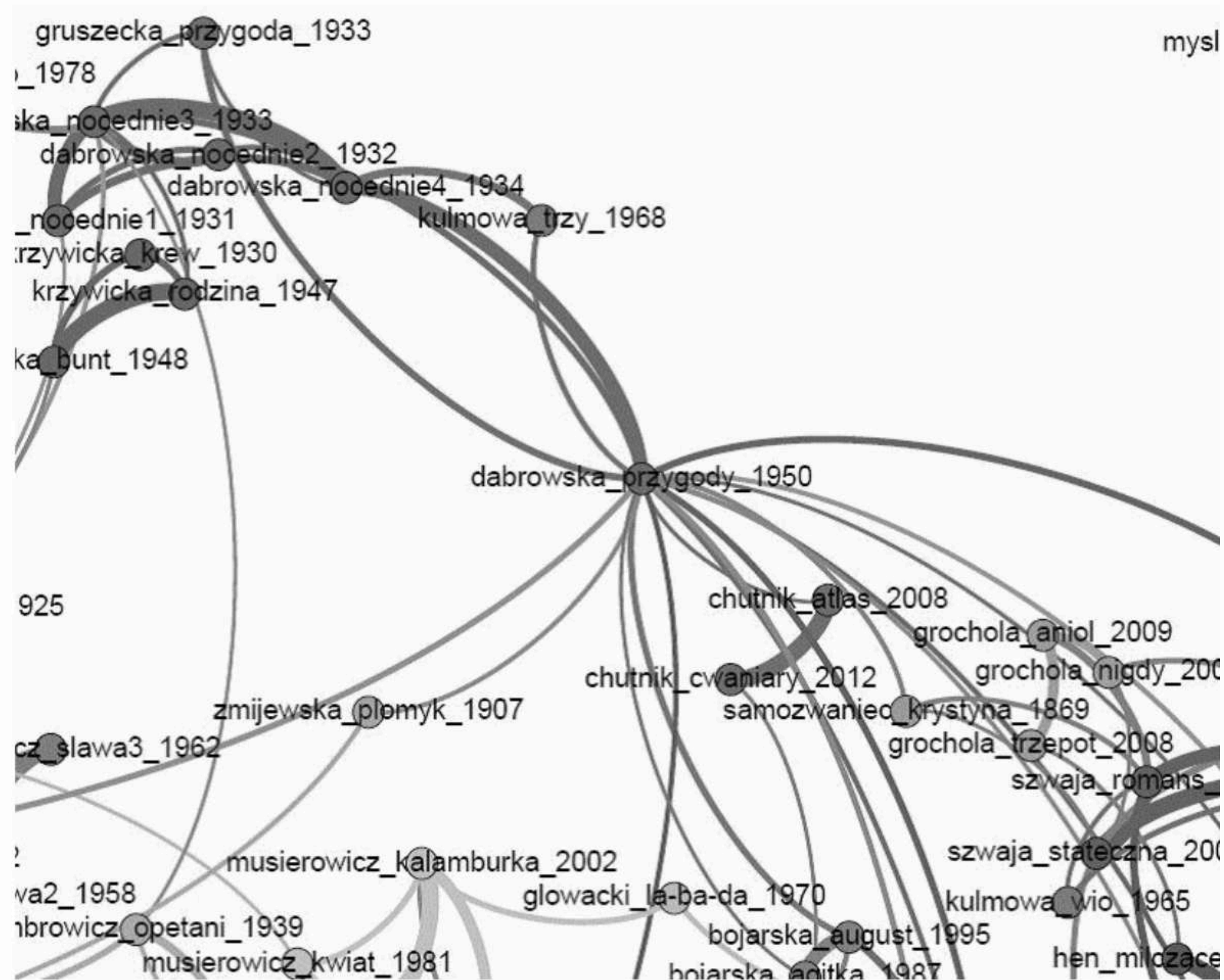
Jaki jest powód bliskości Sienkiewicza i Gombrowicza?

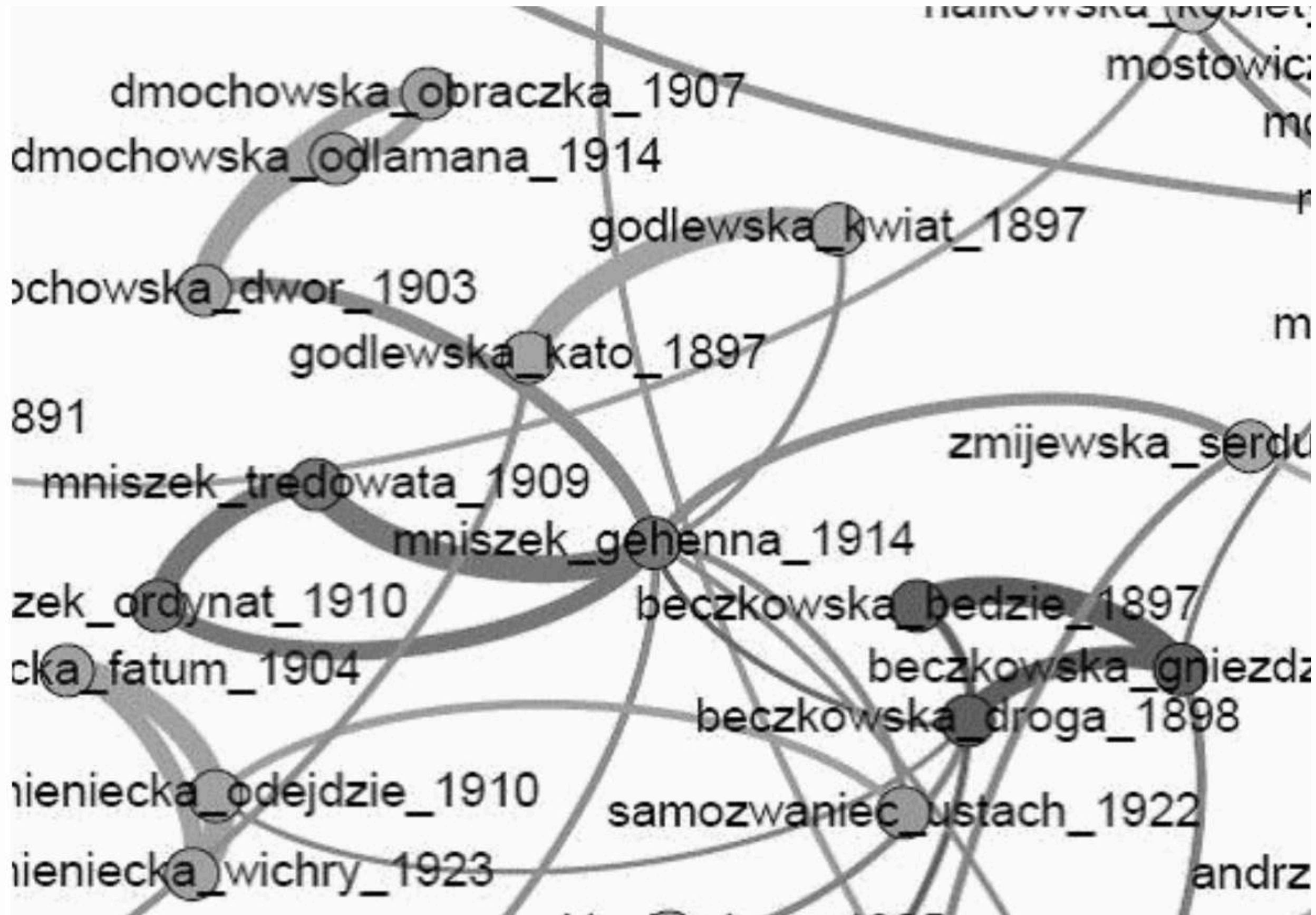


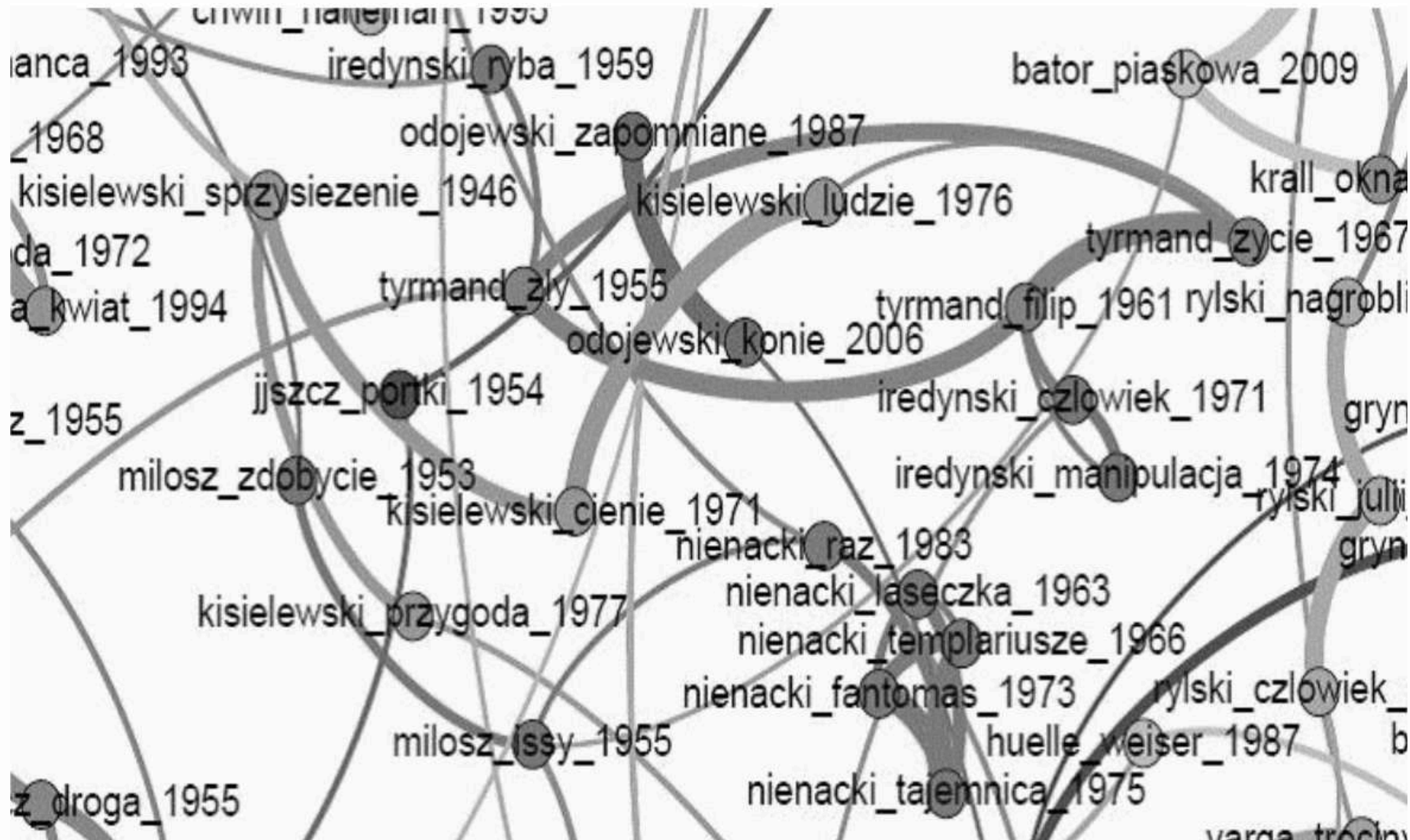
ZAJĘCIA 3: PRZYKŁADY BADAŃ STYLOMETRYCZNYCH I STYLOMETRYCZNO-PRZEKŁADOZNAWCZYCH



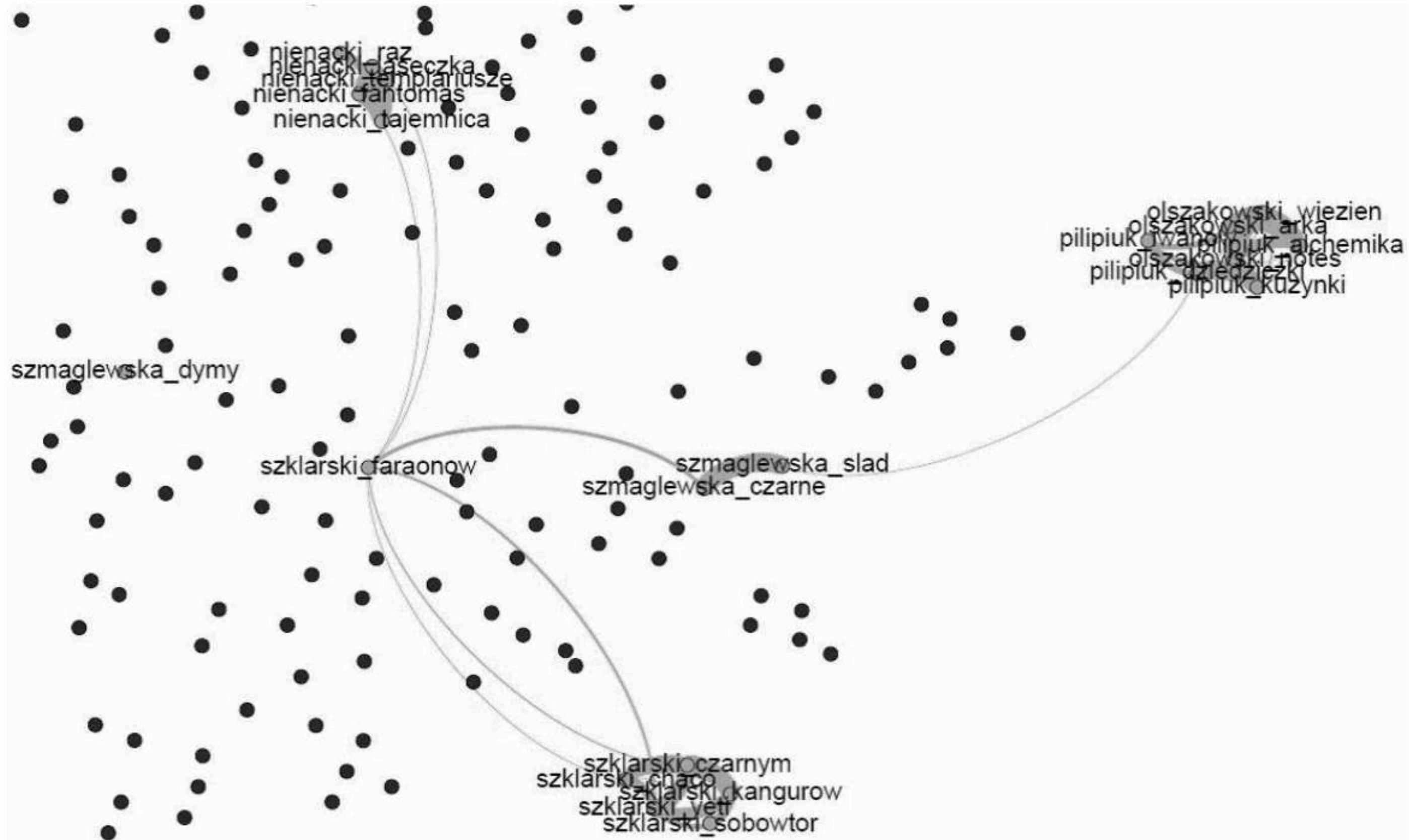
ZAJĘCIA 3: PRZYKŁADY BADAŃ STYLOMETRYCZNYCH I STYLOMETRYCZNO-PRZEKŁADOZNAWCZYCH



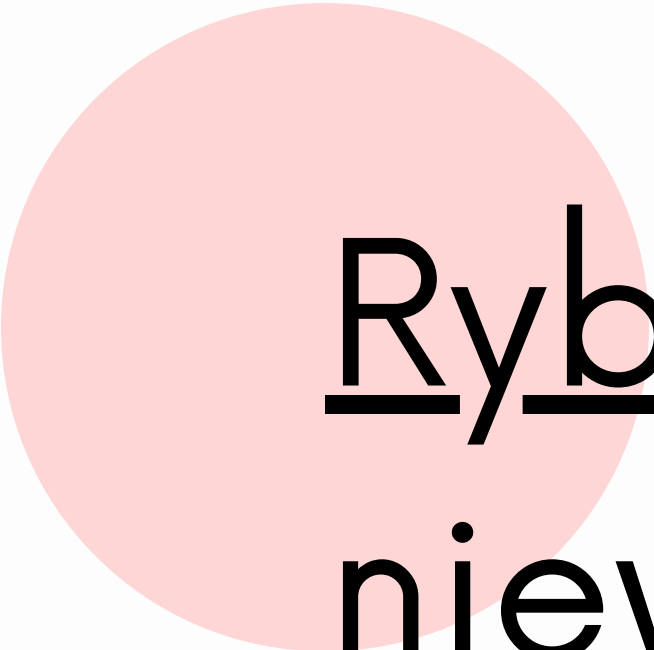




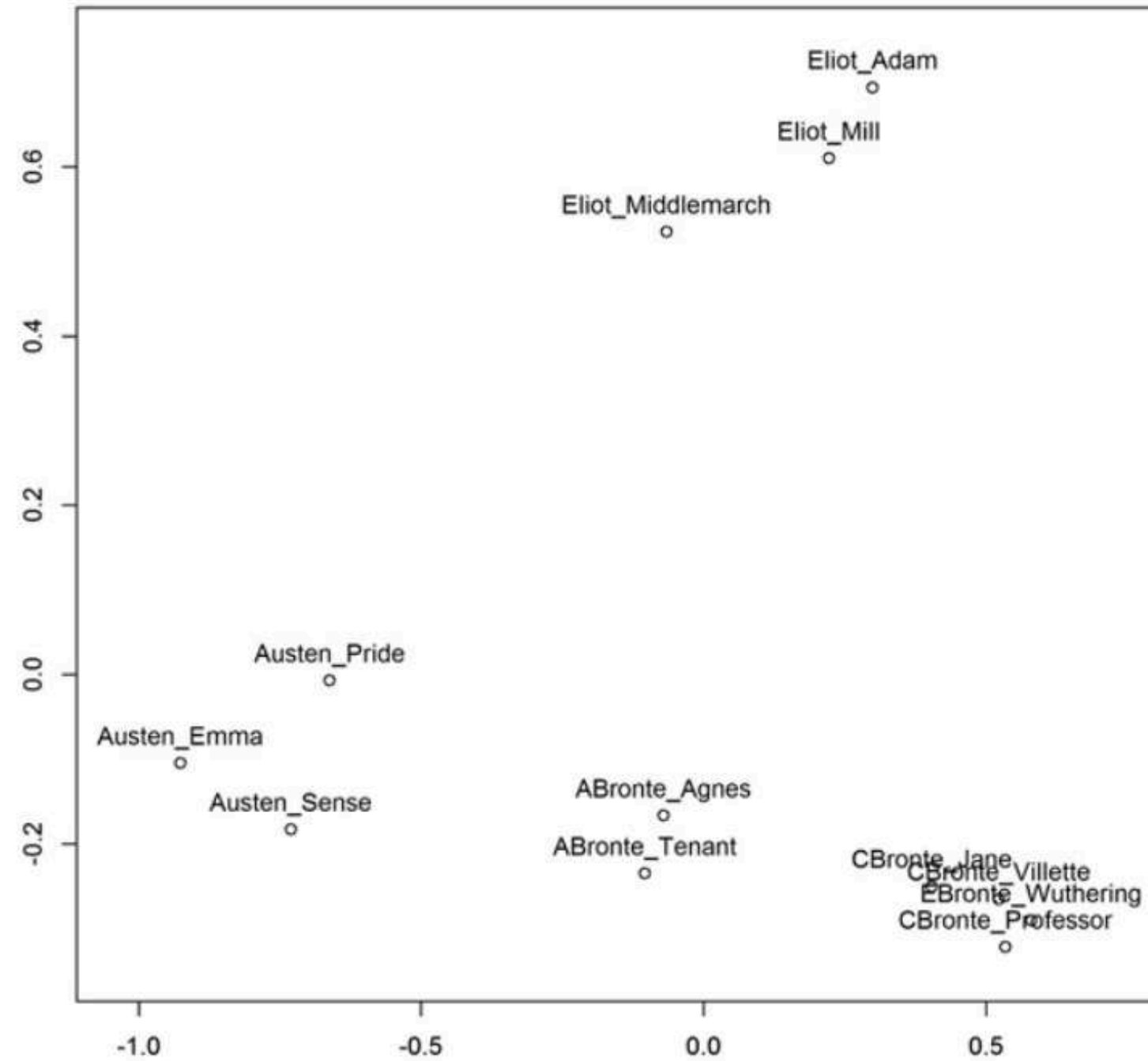
ZAJĘCIA 3: PRZYKŁADY BADAŃ STYLOMETRYCZNYCH I STYLOMETRYCZNO-PRZEKŁADOZNAWCZYCH



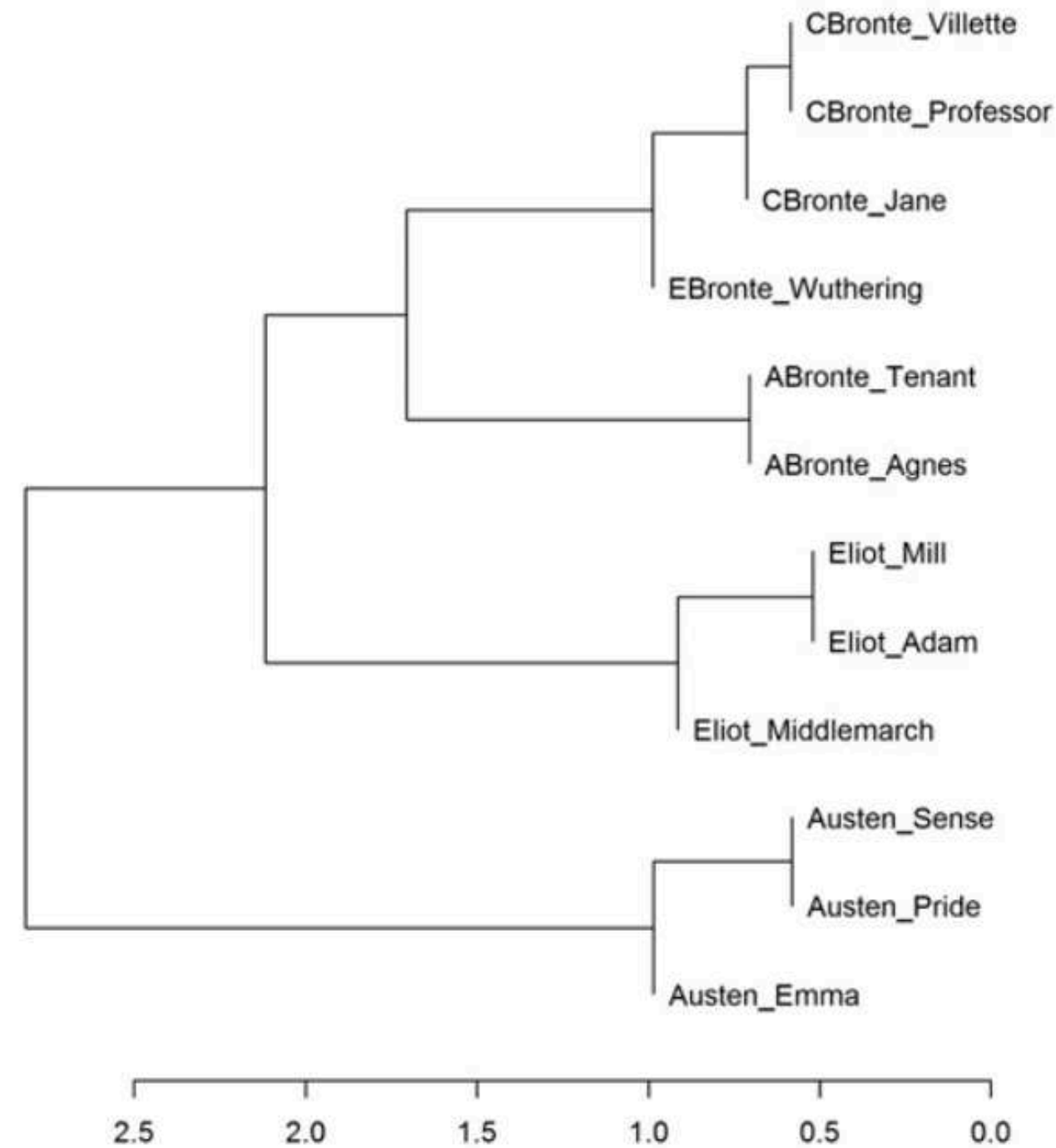
Ważne jest to, że niezależnie od tego, jacy autorzy i z jakich epok literackich znaleźli się w korpusie, metoda analizy i wizualizacji oparta na częstościach najczęstszych słów potrafi ułożyć teksty tych autorów i tych epok w pewnym porządku, a znaczna część odstępstw od tego porządku daje się wytłumaczyć w sposób niekłóący się znacznie z tym, co wiemy z historii i komparatystyki literackiej.



Rybicki, J., Stylometryczna
niewidzialność tłumacza,
„Przekładaniec” 2013, nr 27.



Wykres 1. Skalowanie wielowymiarowe 100 najczęstszych słów w 12 powieściach pisarek angielskich



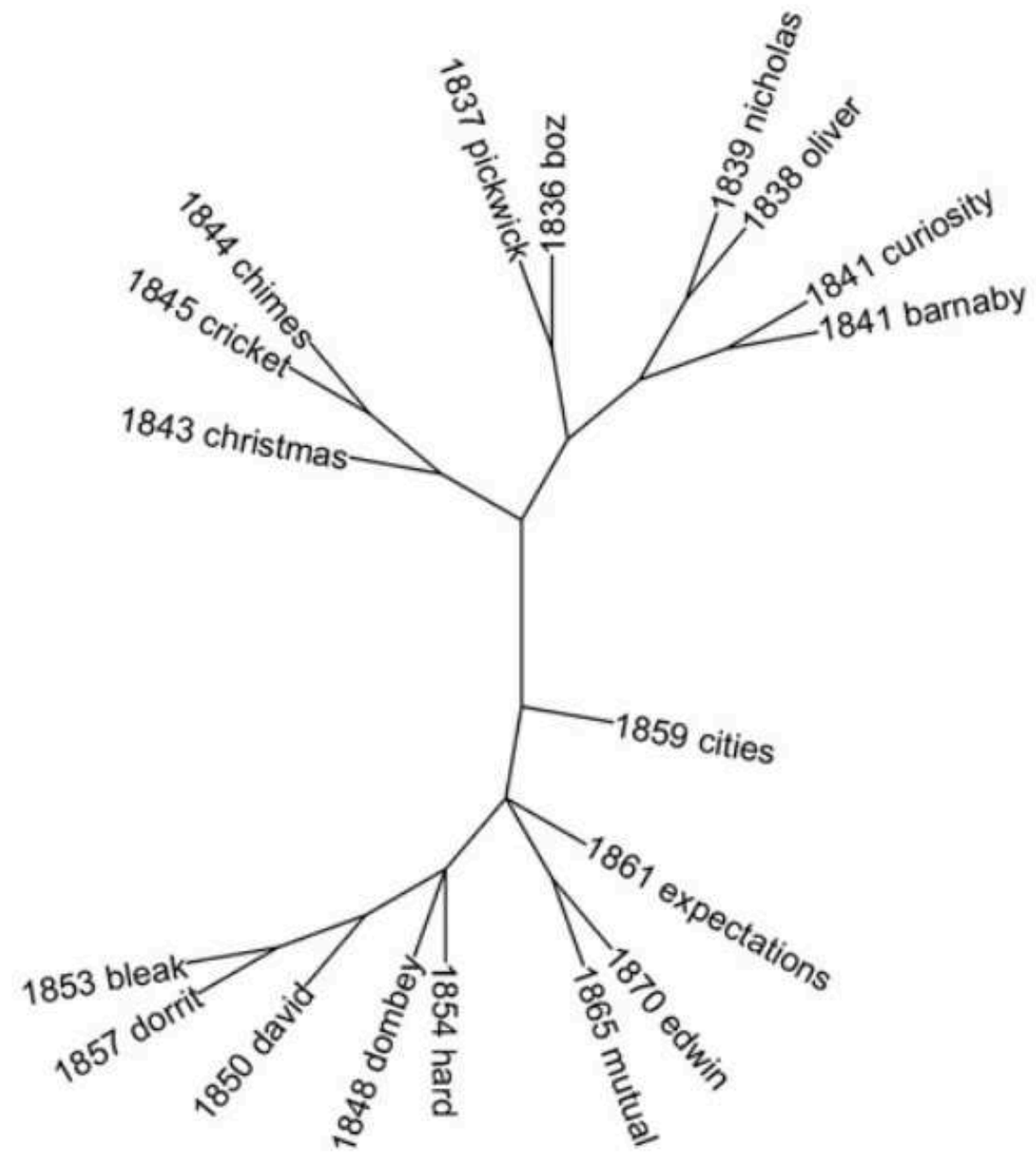
Wykres 2. Analiza skupień 100 najczęstszych słów w 12 powieściach pisarek angielskich



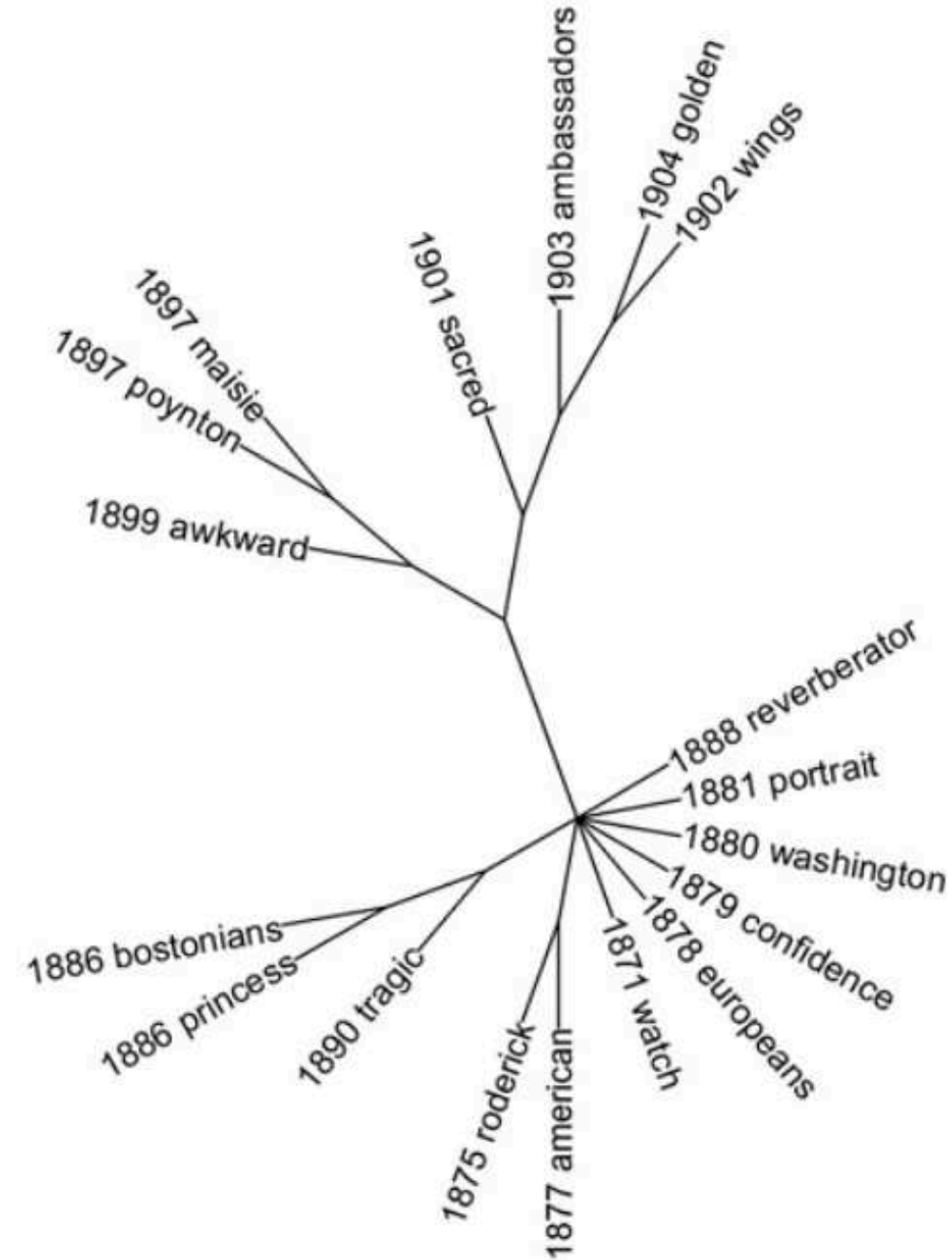
Wykres 3. Drzewko bootstrapu konsensusowego 100–1000 najczęstszych słów w 30 powieściach angielskich



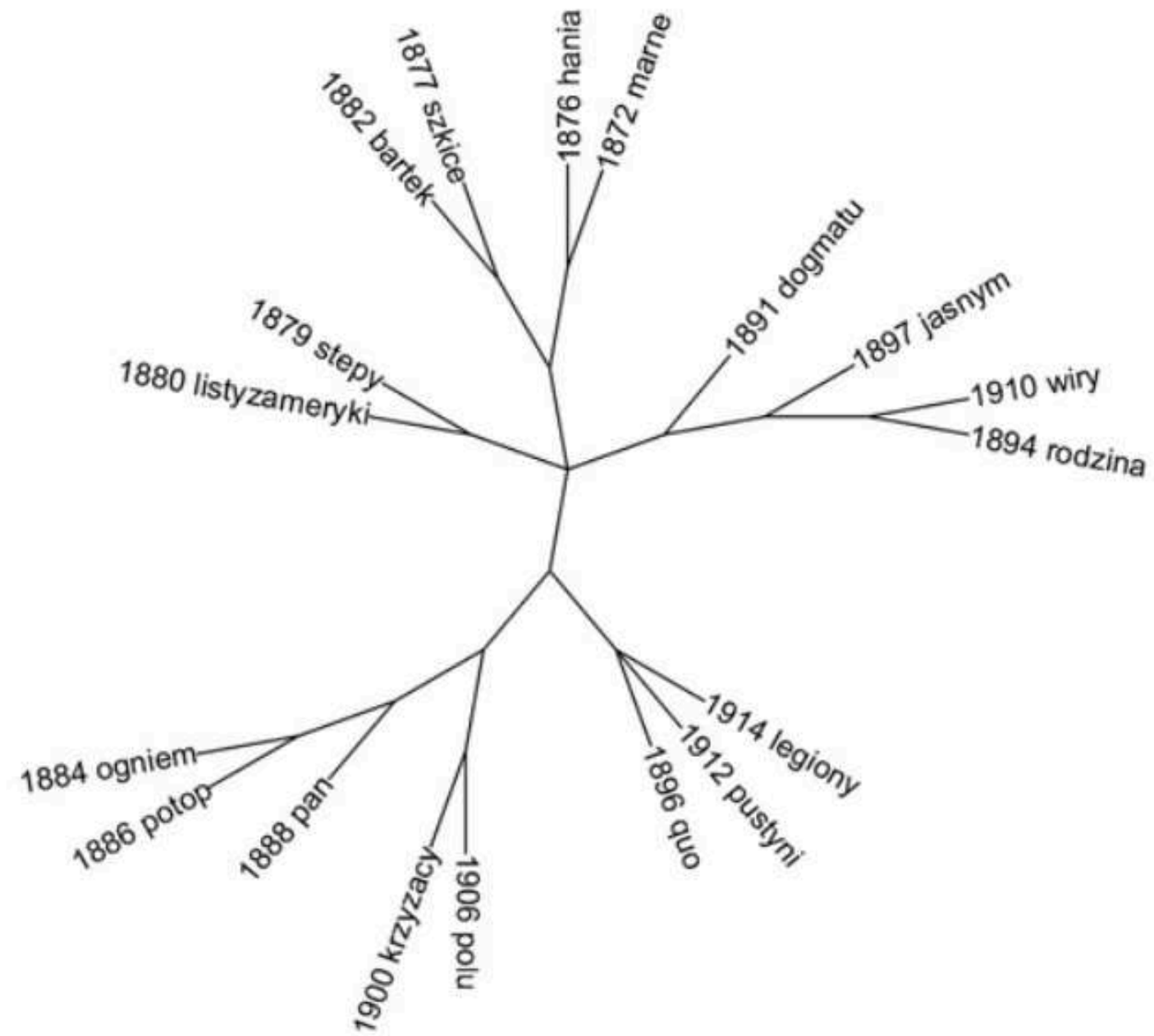
Wykres 4. Drzewko bootstrapu konsensusowego 100–1000 najczęstszych słów w 60 powieściach angielskich



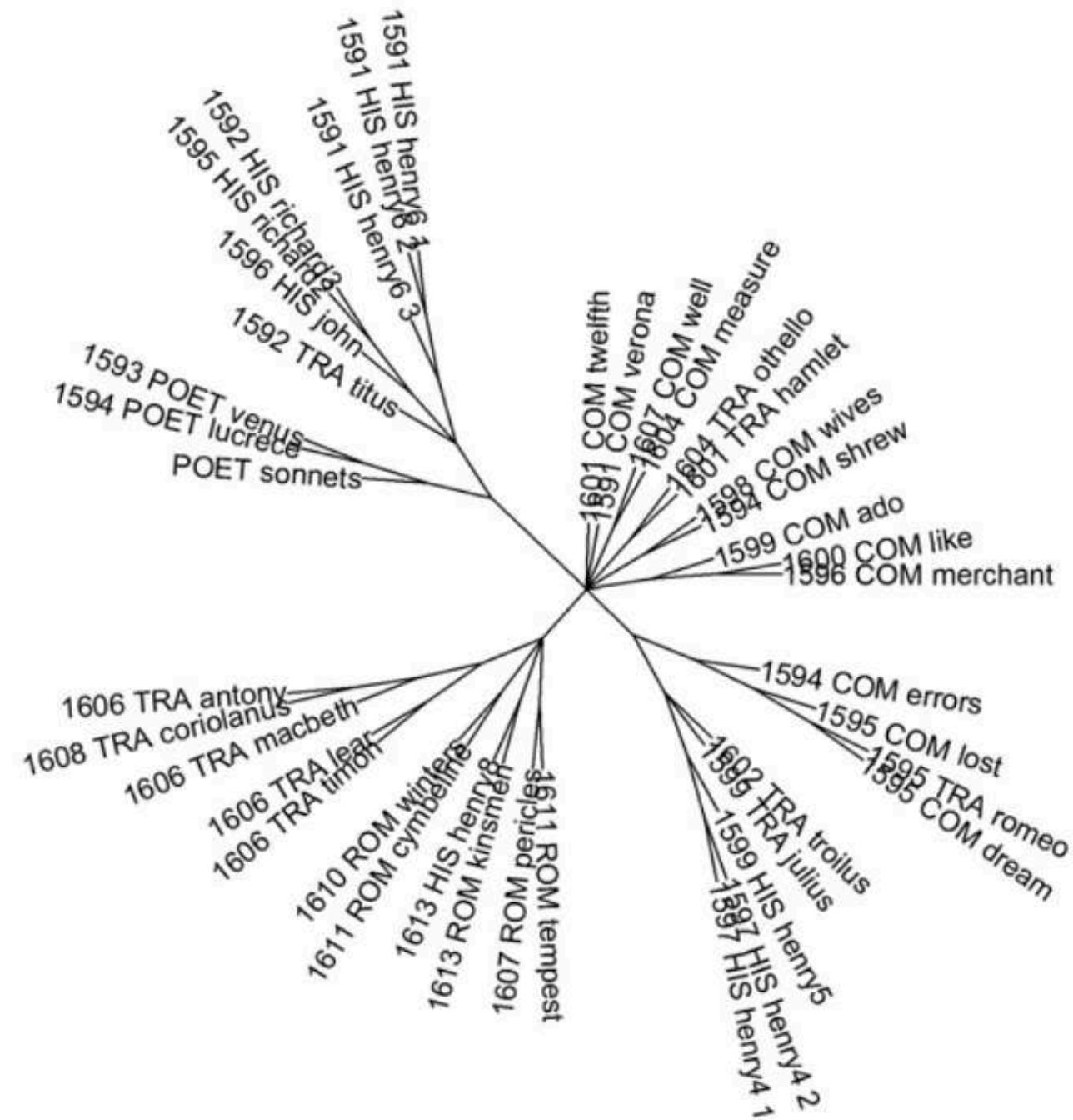
Wykres 5. Drzewko bootstrapu konsensusowego 100–1000 najczęstszych słów w 18 powieściach Charlesa Dickensa



Wykres 6. Drzewko bootstrapu konsensusowego 100–1000 najczęstszych słów w 18 powieściach Henry’ego Jamesa.



Wykres 7. Drzewko bootstrapu konsensusowego 100–1000 najczęstszych słów w 18 powieściach i nowelach Henryka Sienkiewicza



Wykres 9. Drzewko bootstrapu konsensusowego 100–1000 najczęstszych słów w utworach poetyckich i dramatycznych Williama Szekspira

Jakie założenia ma ten tekst z metodologicznego punktu widzenia?

Korpus: możliwie
zbalansowany,
reprezentatywny;
odpowiednia
długość próbek

Pytanie badawcze:
czy mocniejszy jest
sygnał autorski
tłumacza, czy autora
oryginalnego tekstu?

**Hipoteza
badawcza 1:**
mocniejszy będzie
sygnał autora
oryginału

**Hipoteza
badawcza 2:**
mocniejszy będzie
sygnał autorski
tłumacza



Niewidzialność tłumacza

A translated text, whether prose or poetry, fiction or nonfiction, is judged acceptable by most publishers, reviewers, and readers when it **reads fluently, when the absence of any linguistic or stylistic peculiarities makes it seem transparent**, giving the appearance that it reflects the foreign writer's personality or intention or the essential meaning of the foreign text — the appearance, in other words, that the translation is not in fact a translation, but the “original.”

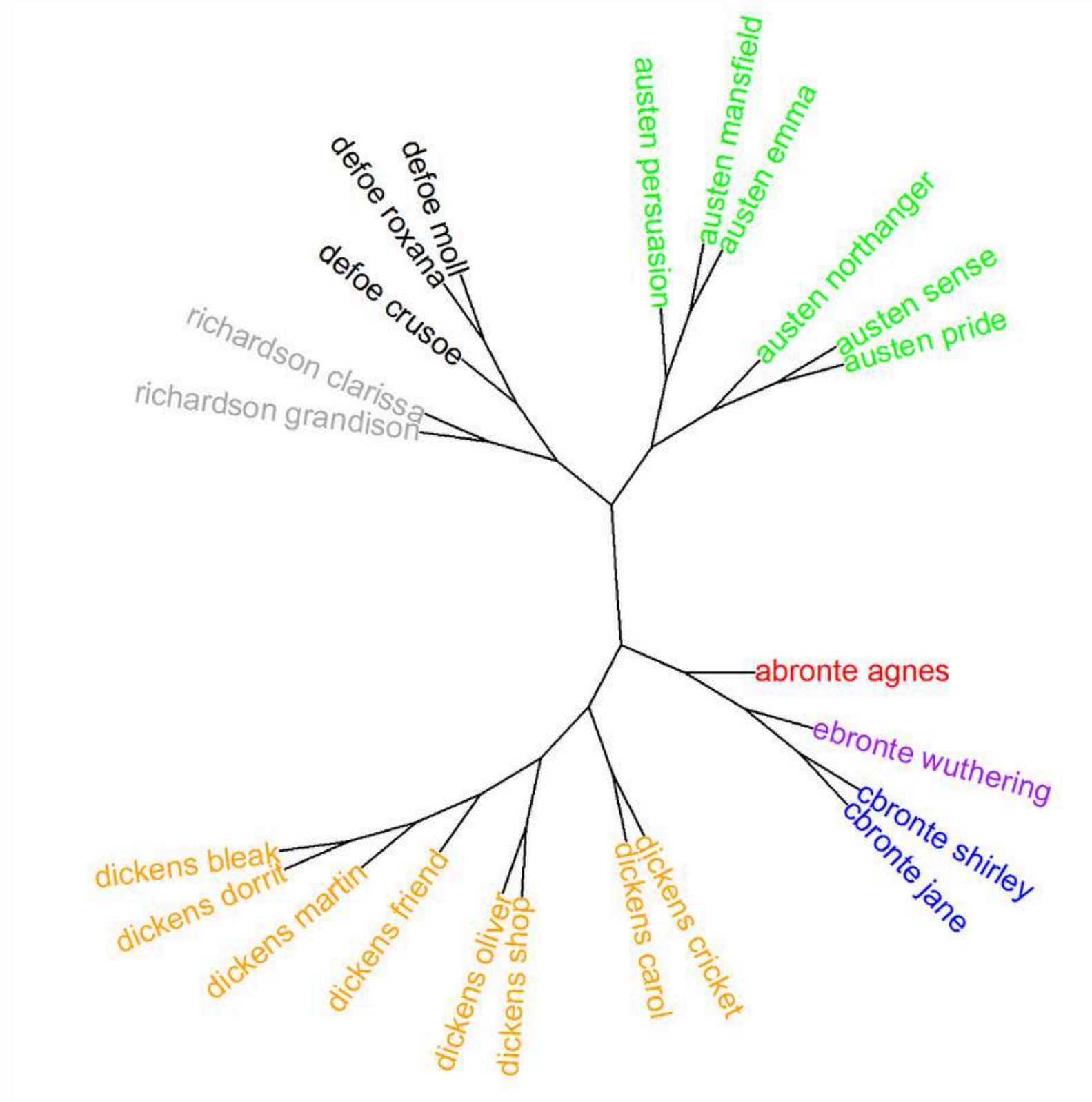
Lawrence Venuti, *The Translator's Invisibility: A History of Translation*, 1995..



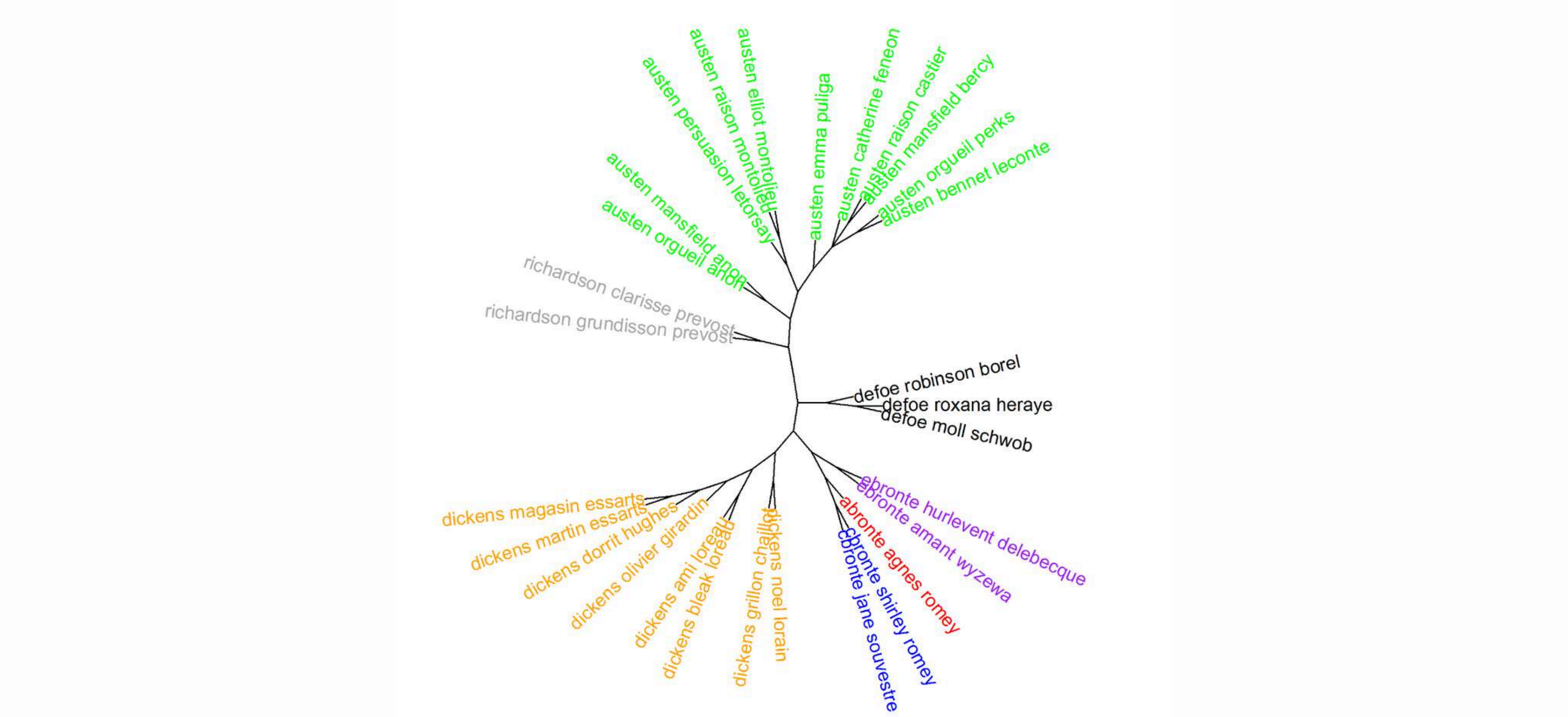
Czy tłumacz może mieć swój styl?

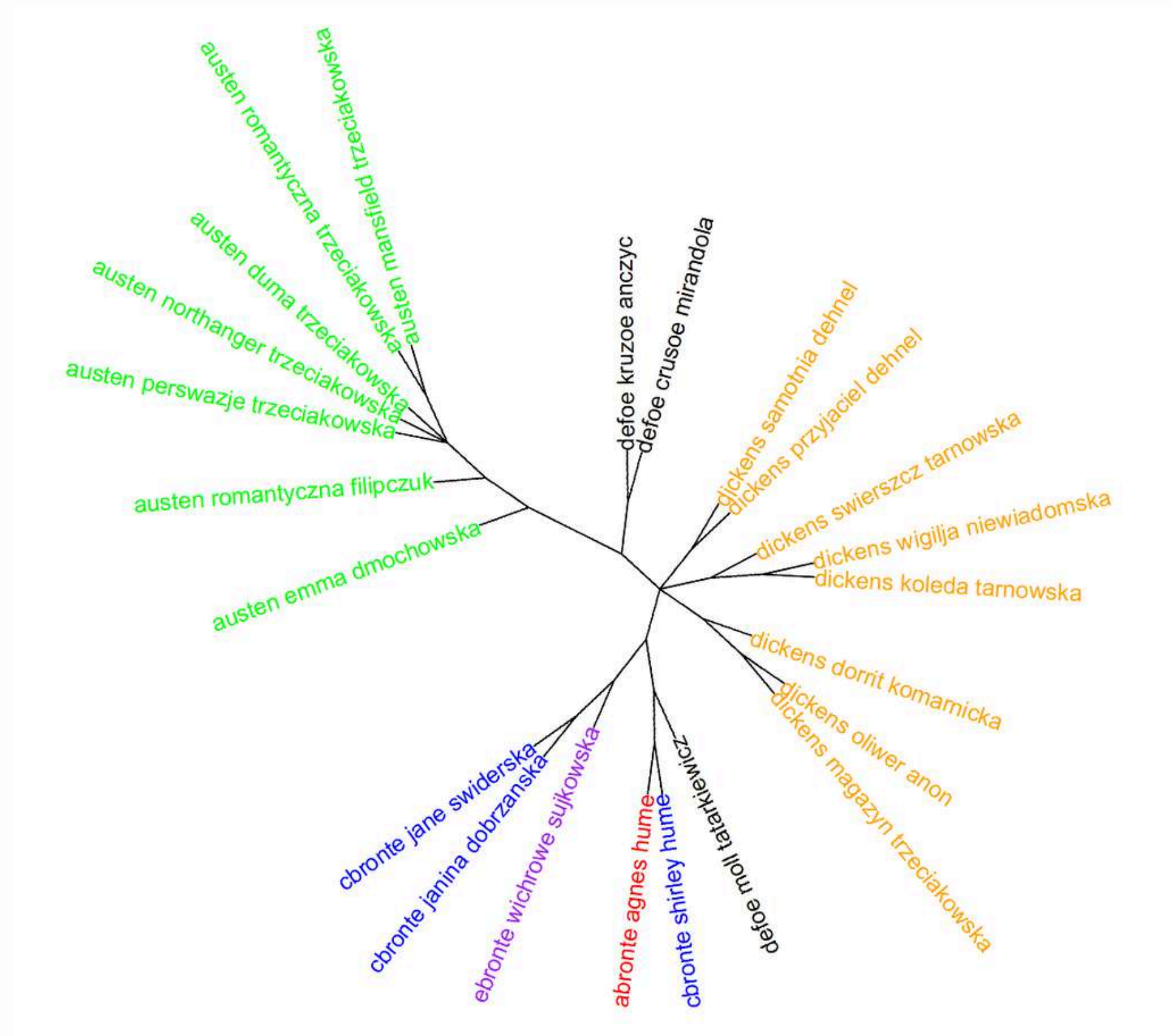
Little or no attention has been paid so far to the possibility of describing the ‘style’ of a translator or group of translators in terms of what might be distinctive about the language they produce. (We should) investigate the question of style in literary translation — not in the traditional sense of whether the style of a given author is adequately conveyed in the relevant translation but in terms of whether individual literary translators can be shown to use distinctive styles of their own.

Mona Baker, *Towards a methodology for investigating the style of a literary translator*, 2000.

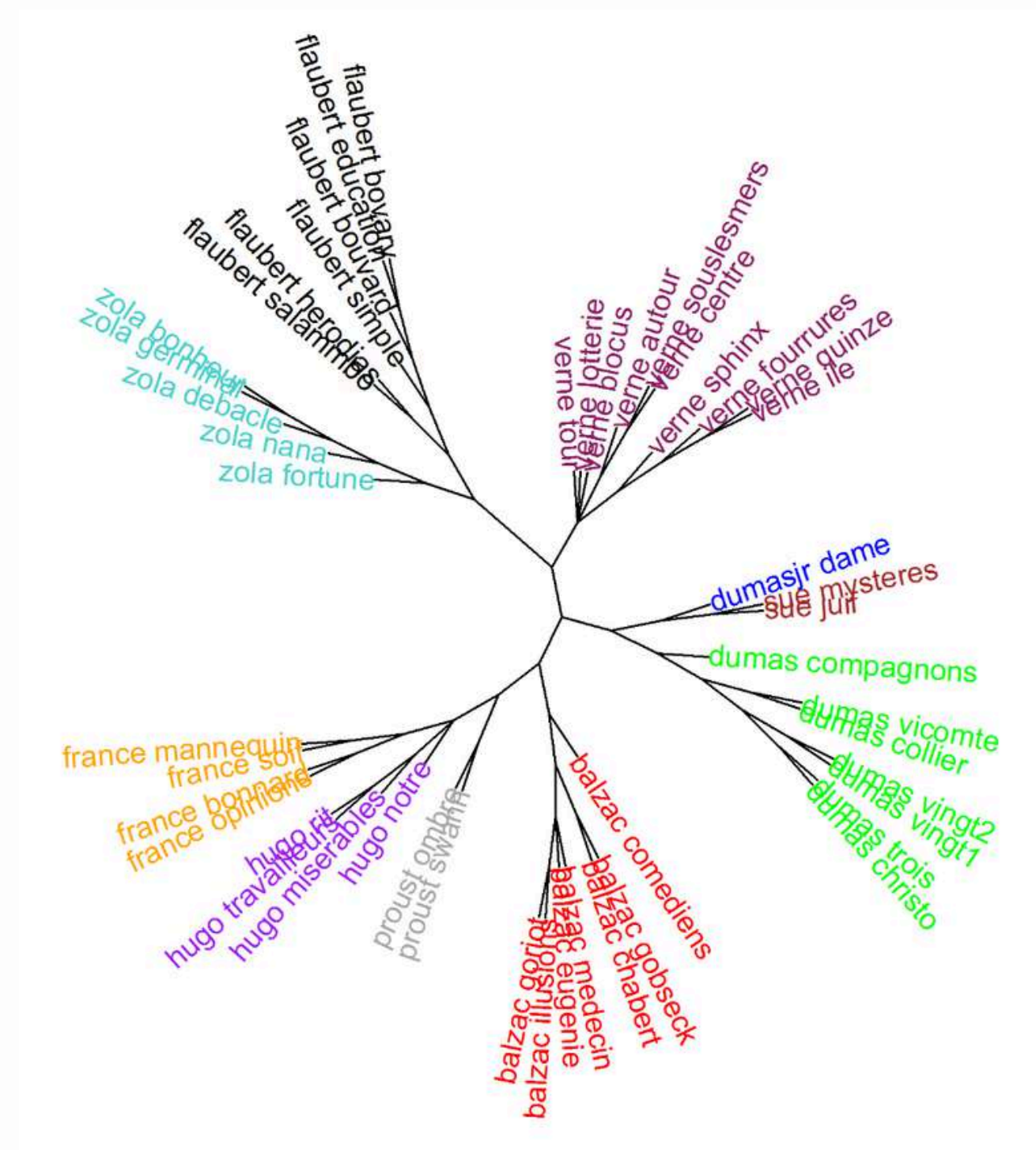


Wykres 10. Drzewko bootstrapu konsensusowego 100–1000 najczęstszych słów w 23 powieściach angielskich.



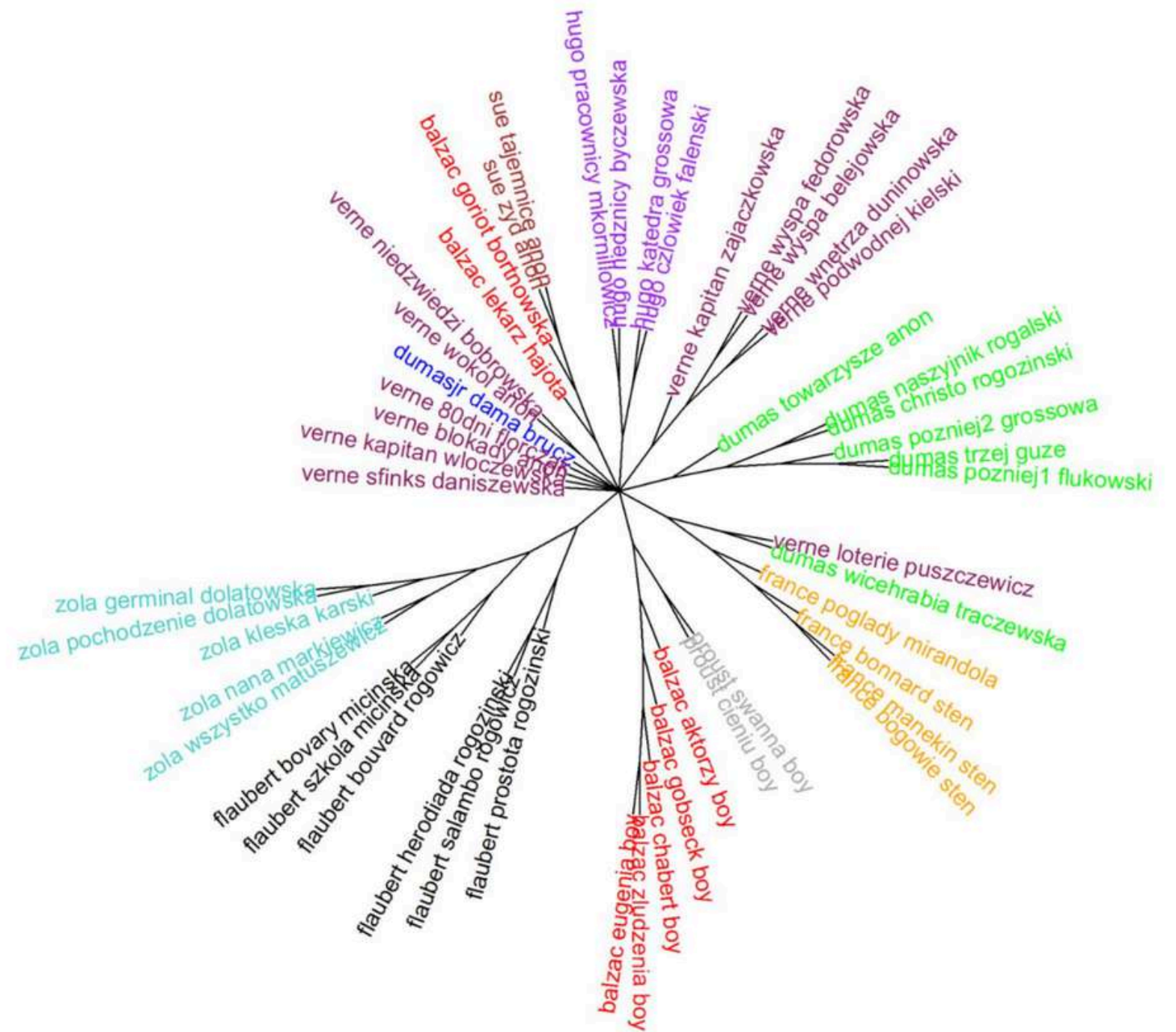


Wykres 12. Drzewko bootstrapu konsensusowego 100–1000 najczęstszych słów w 24 polskich przekładach powieści angielskich z wykresu 10.

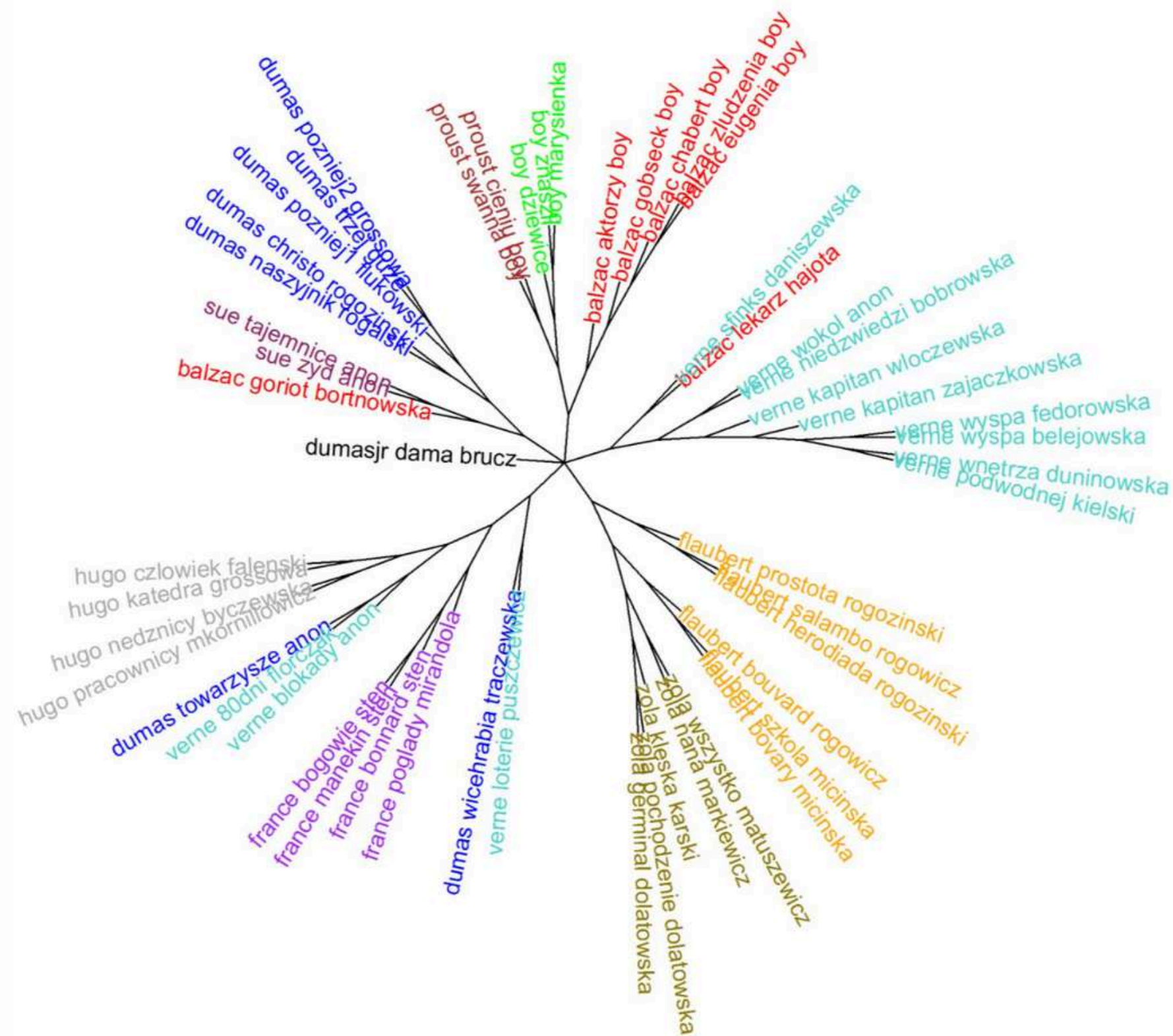


Wykres 13. Drzewko bootstrapu konsensusowego 100–1000 najczęstszych słów w 48 powieściach francuskich

Wykres 14. Drzewko bootstrapu konsensusowego 100–1000 najczęstszych słów w 51 angielskich przekładach powieści francuskich z wykresu 13



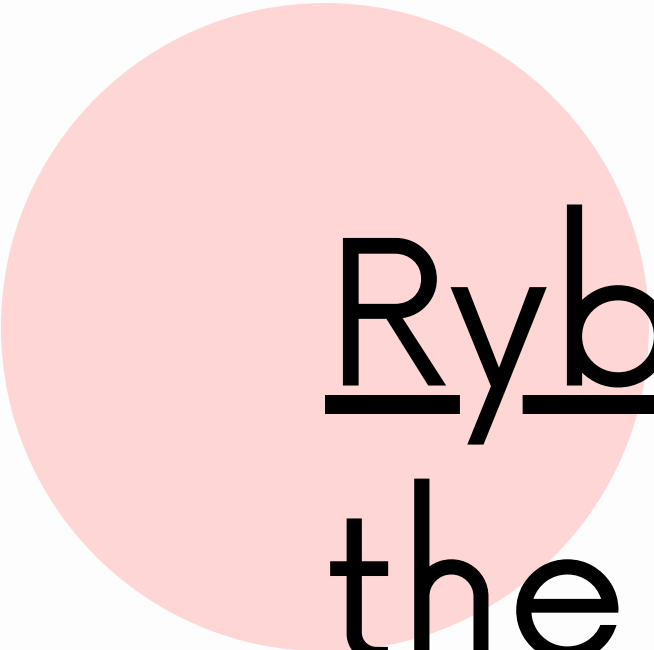
Wykres 15. Drzewko bootstrapu konsensusowego 100–1000 najczęstszych słów w 50 polskich przekładach powieści francuskich z wykresu 13



Wykres 16. Drzewko bootstrapu konsensusowego 100–1000 najczęstszych słów w 50 polskich przekładach powieści francuskich z wykresu 13, uzupełnionych o 3 oryginalne teksty Tadeusza Boya Żeleńskiego

Jakie są dalsze pytania
wynikające z tego badania?

Czy „dobry” tłumacz powinien
być więc widoczny
stylometrycznie, czy nie?



Rybicki, J., The Great Mystery of
the (Almost) Invisible Translator:
Stylometry in Translation,
„Studies in Corpus Linguistics”
2012.

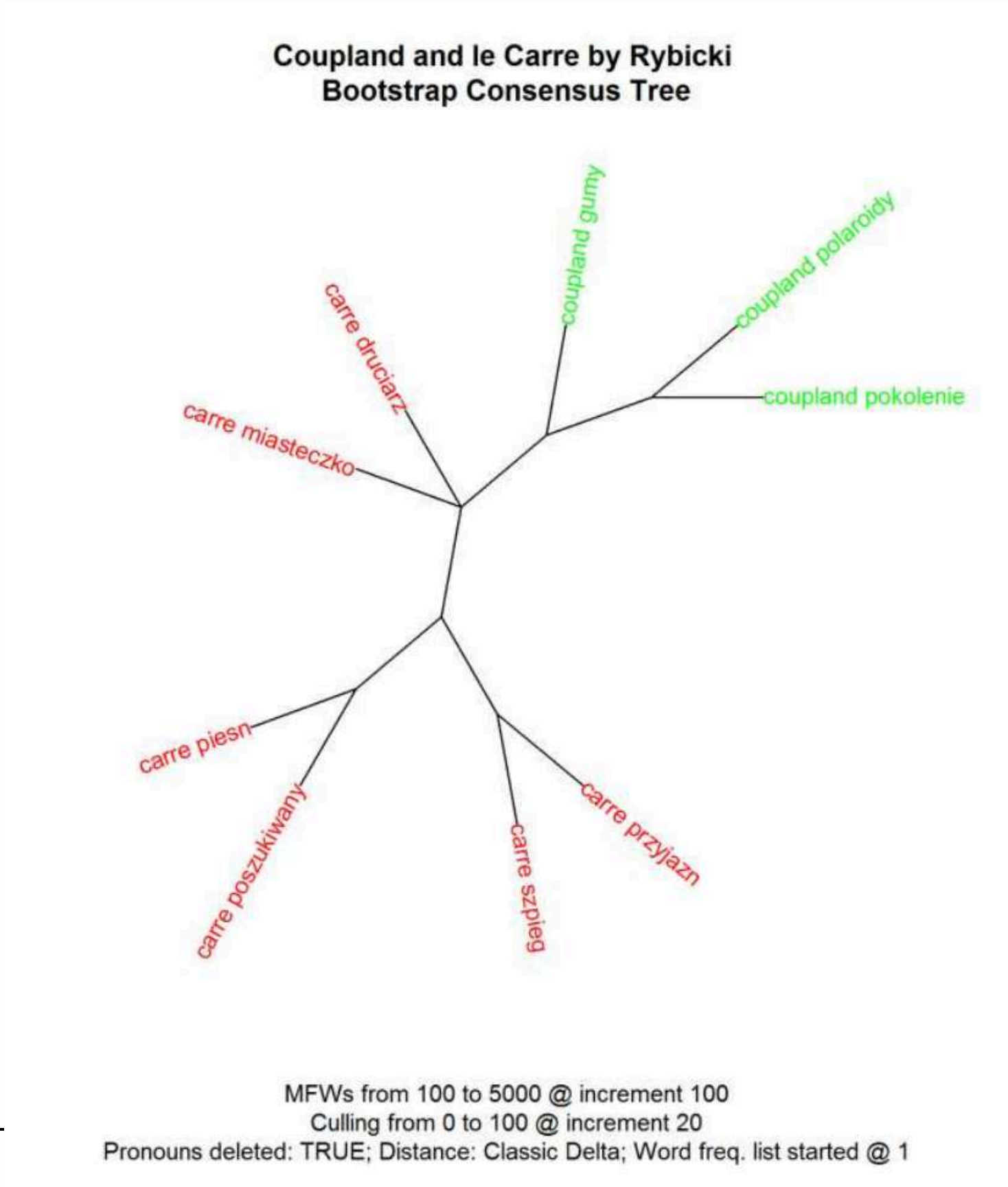
Jakie założenia ma ten tekst z metodologicznego punktu widzenia?

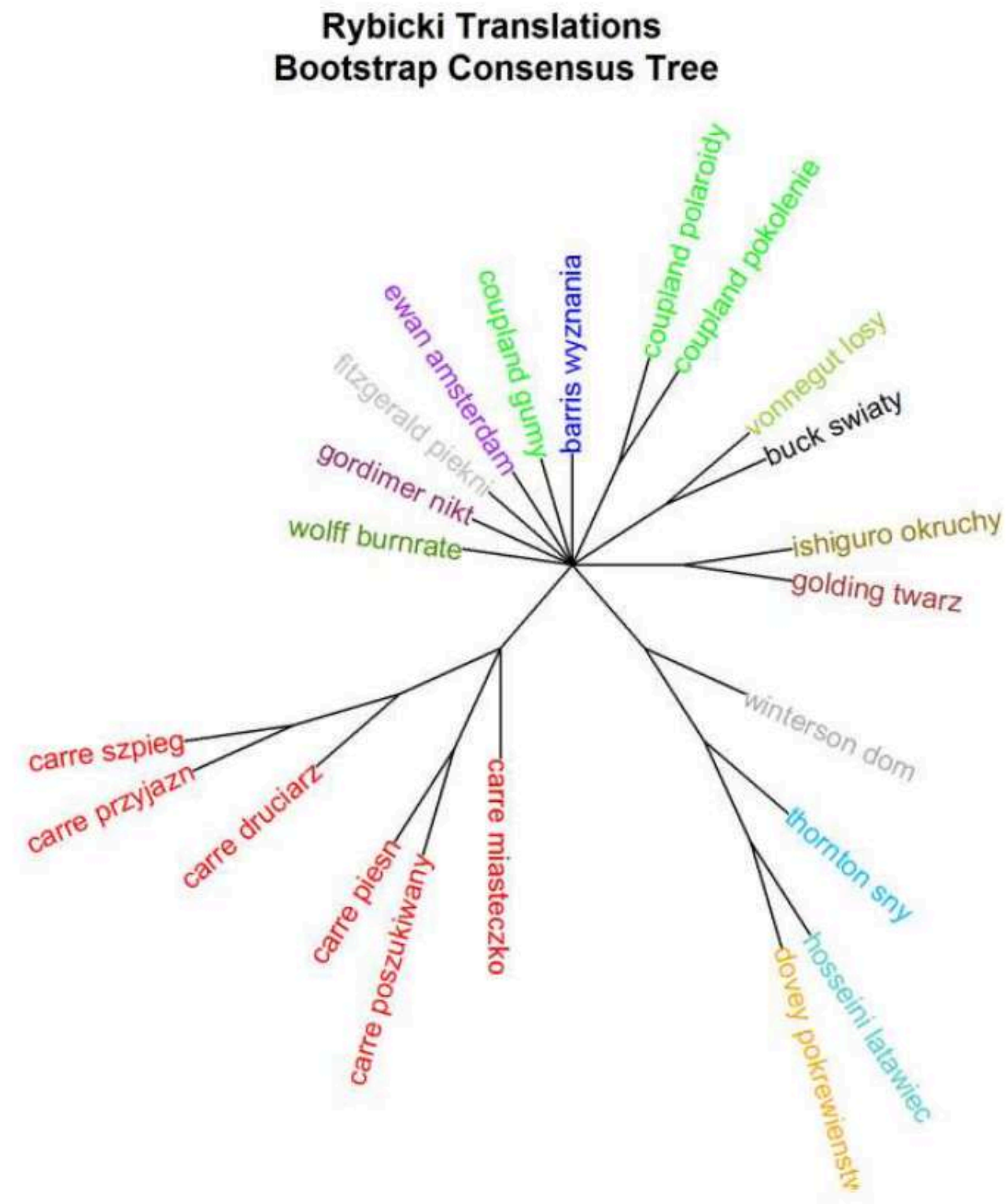
Korpus: możliwie
zbalansowany,
reprezentatywny;
odpowiednia
długość próbek

Pytanie badawcze:
czy mocniejszy jest
sygnał autorski
tłumacza, czy autora
oryginalnego tekstu?

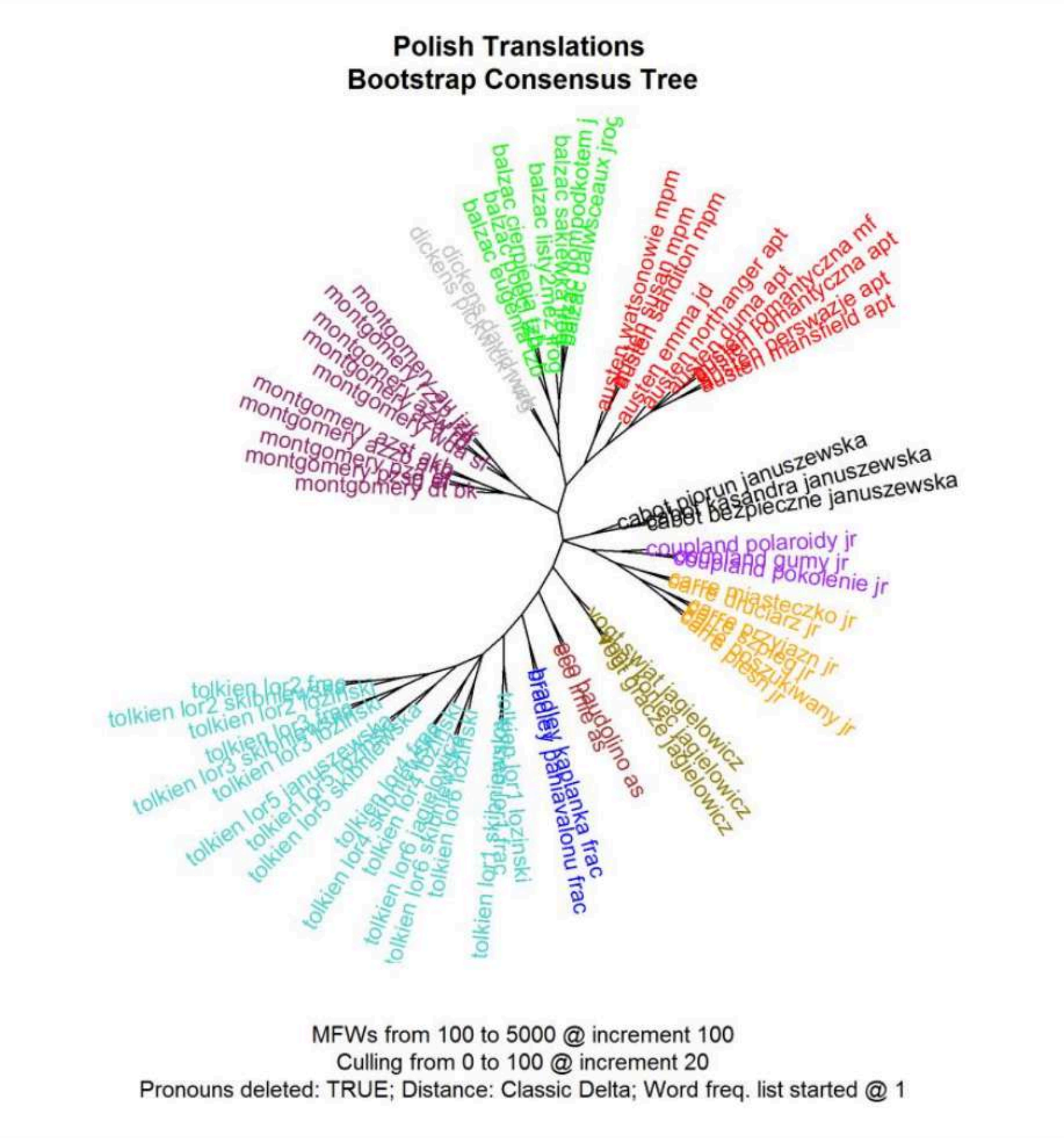
**Hipoteza
badawcza 1:**
mocniejszy będzie
sygnał autora
oryginału

**Hipoteza
badawcza 2:**
mocniejszy będzie
sygnał autorski
tłumacza

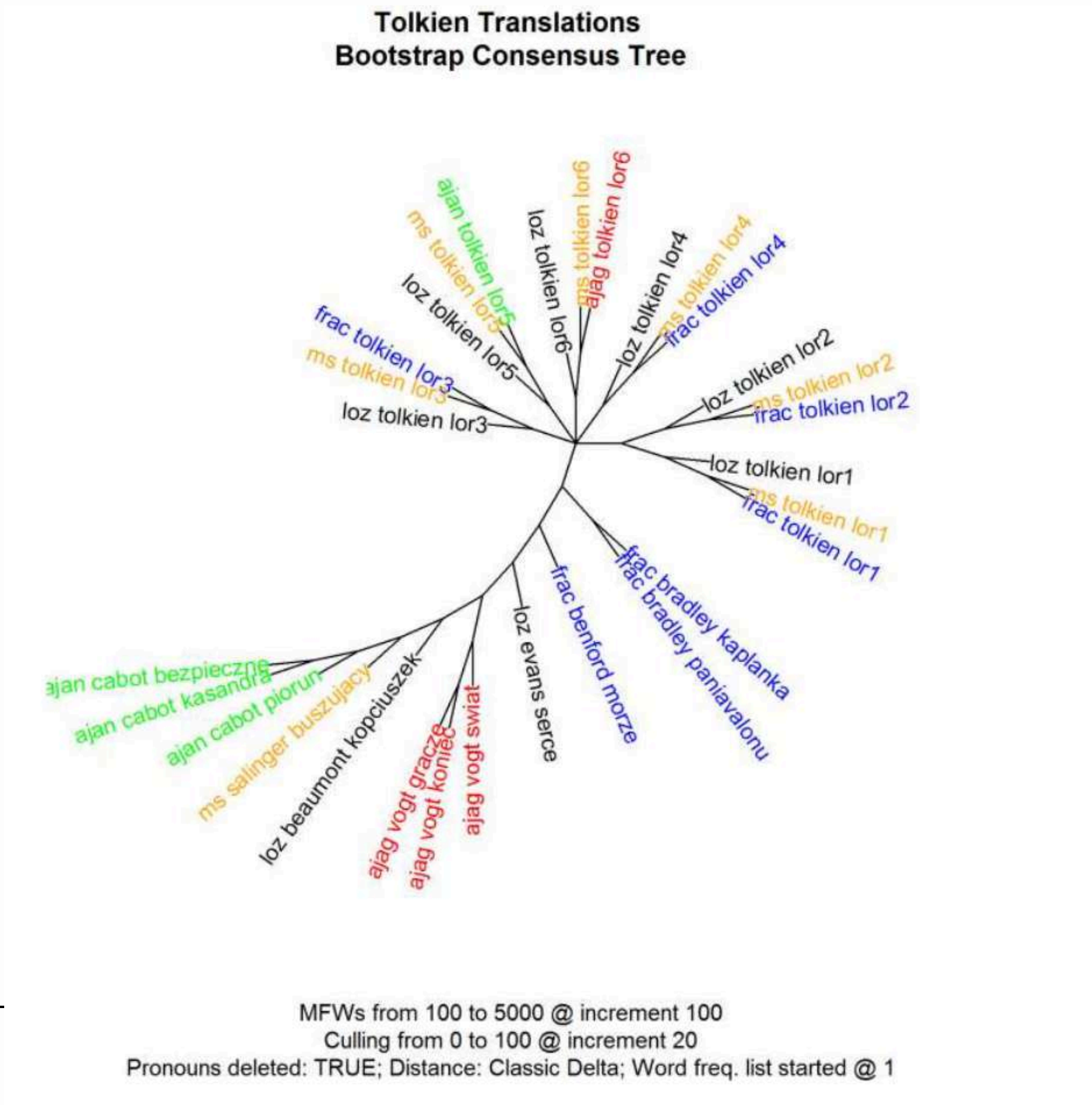


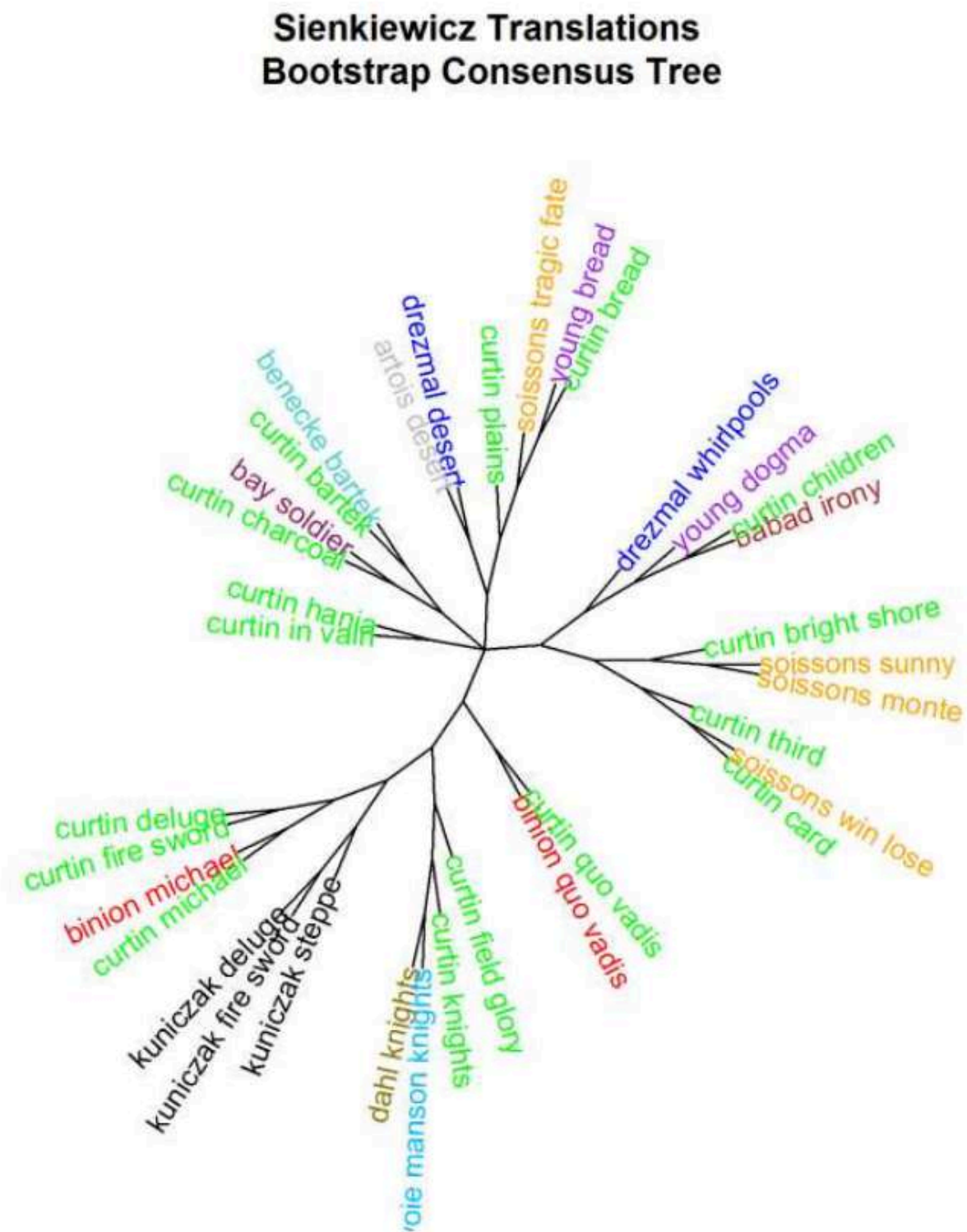


MFWs from 100 to 5000 @ increment 100
Culling from 0 to 100 @ increment 20
Pronouns deleted: TRUE; Distance: Classic Delta; Word freq. list started @ 1

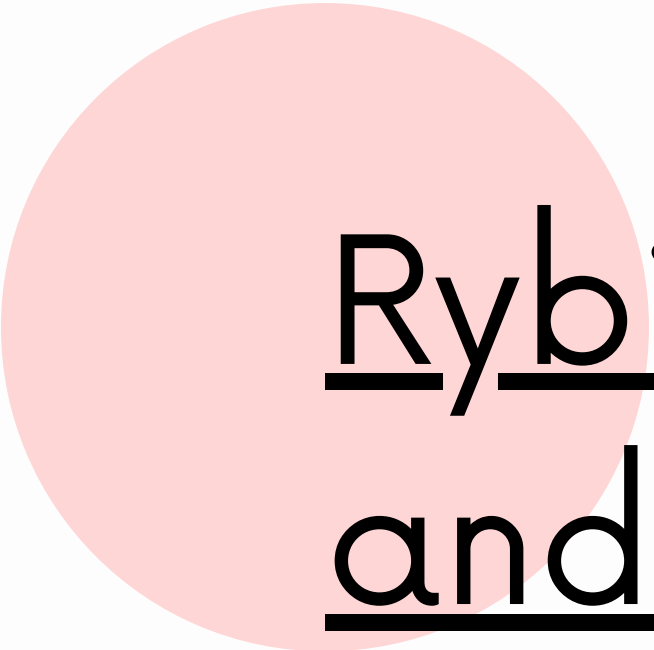


Pronouns deleted: TRUE; Distance: Classic Delta; Word freq. list started @ 1





MFWs from 100 to 5000 @ increment 100
Culling from 0 to 100 @ increment 20
Pronouns deleted: TRUE; Distance: Classic Delta; Word freq. list started @ 1



Rybicki, J. & Heydel, M., The stylistics
and stylometry of collaborative
translation: Woolf's Night and Day in
Polish, „Literary and Linguistics
Computing” 2013.

Jakie założenia ma ten tekst z metodologicznego punktu widzenia?

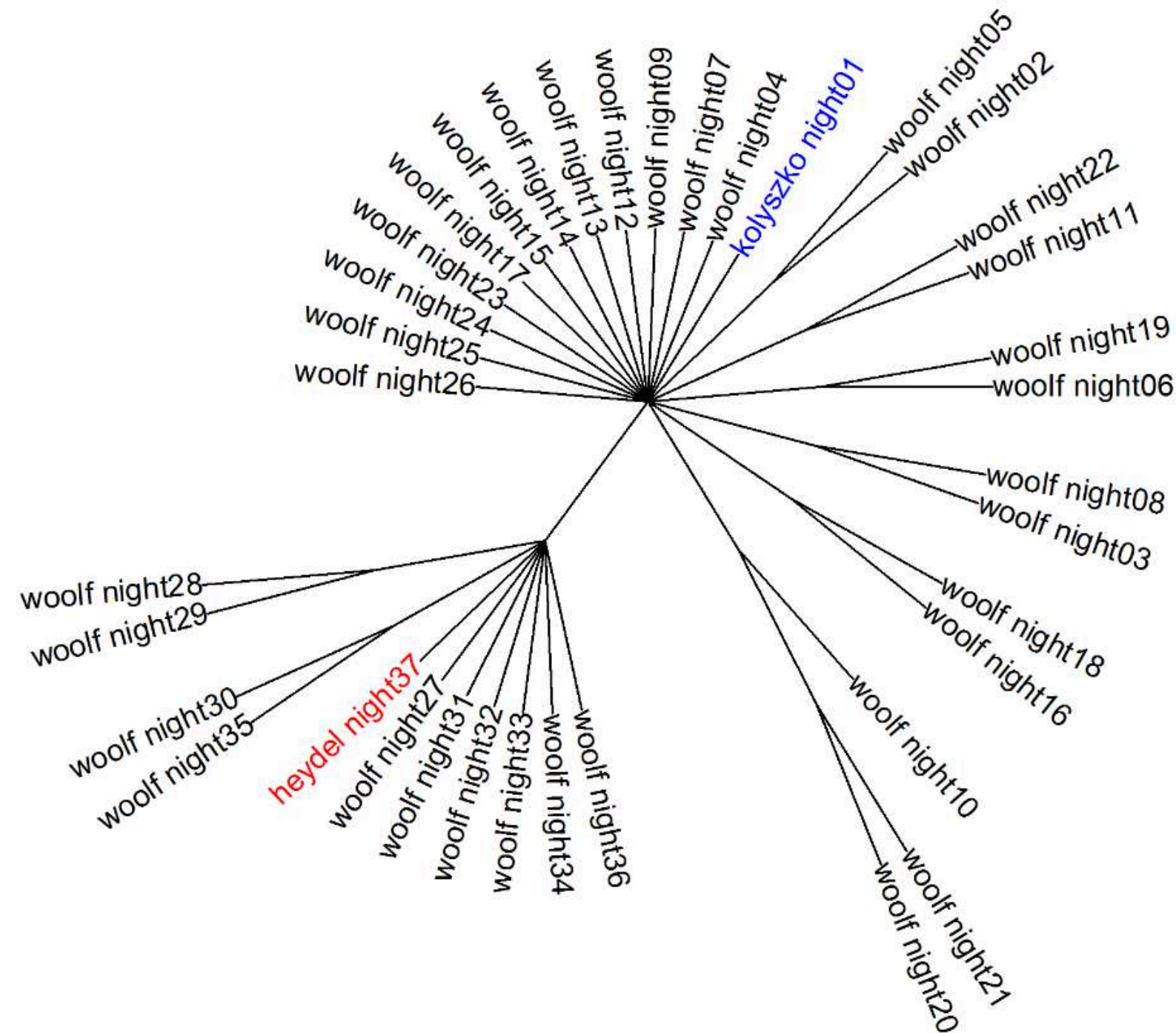
Korpus: możliwie
zbalansowany,
reprezentatywny;
odpowiednia
długość próbek

Pytanie badawcze:
czy można ustalić,
które fragmenty były
tłumaczone przez
jednego, a które przez
drugiego badacza?

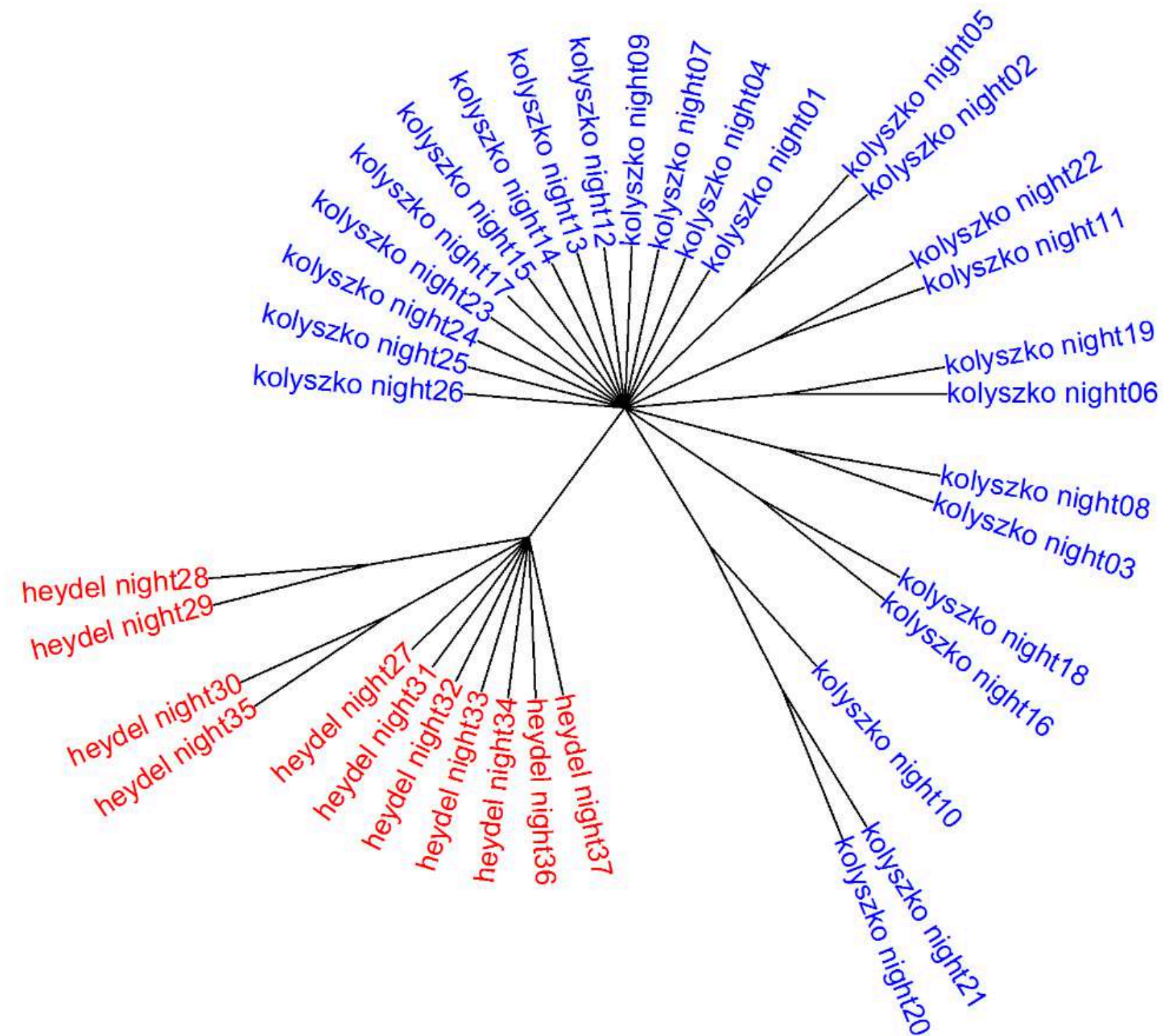
**Hipoteza
badawcza 1:**
mocniejszy będzie
sygnał autora
oryginału i nie
rozróżnimy tłumaczy

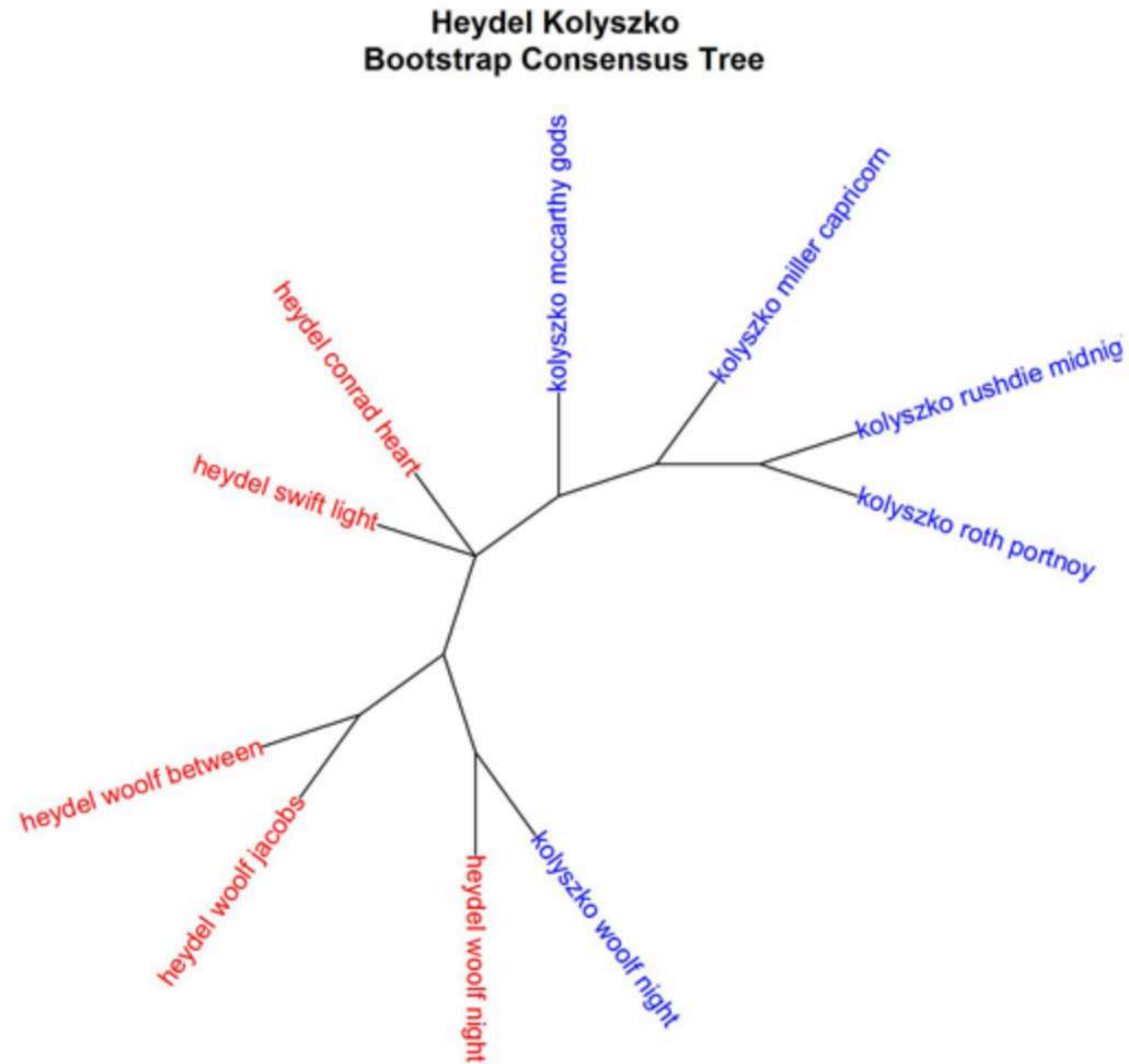
Hipoteza badawcza 2:
mimo sygnału autora
oryginału, będziemy w
stanie wydzielić
fragmenty tłumaczone
przez różne osoby


Noc i dzień: the experiment



Noc i dzień: the experiment







Rykowska, A., Językowy obraz komunizmu w
Dzienniku 1954 Leopolda Tyrmanda.
Interpretacja wspomagana metodami i
narzędziami lingwistyki komputerowej,
„Annales Universitatis Paedagogicae
Cracoviensis. Studia de Cultura” 2023, nr 15(2).

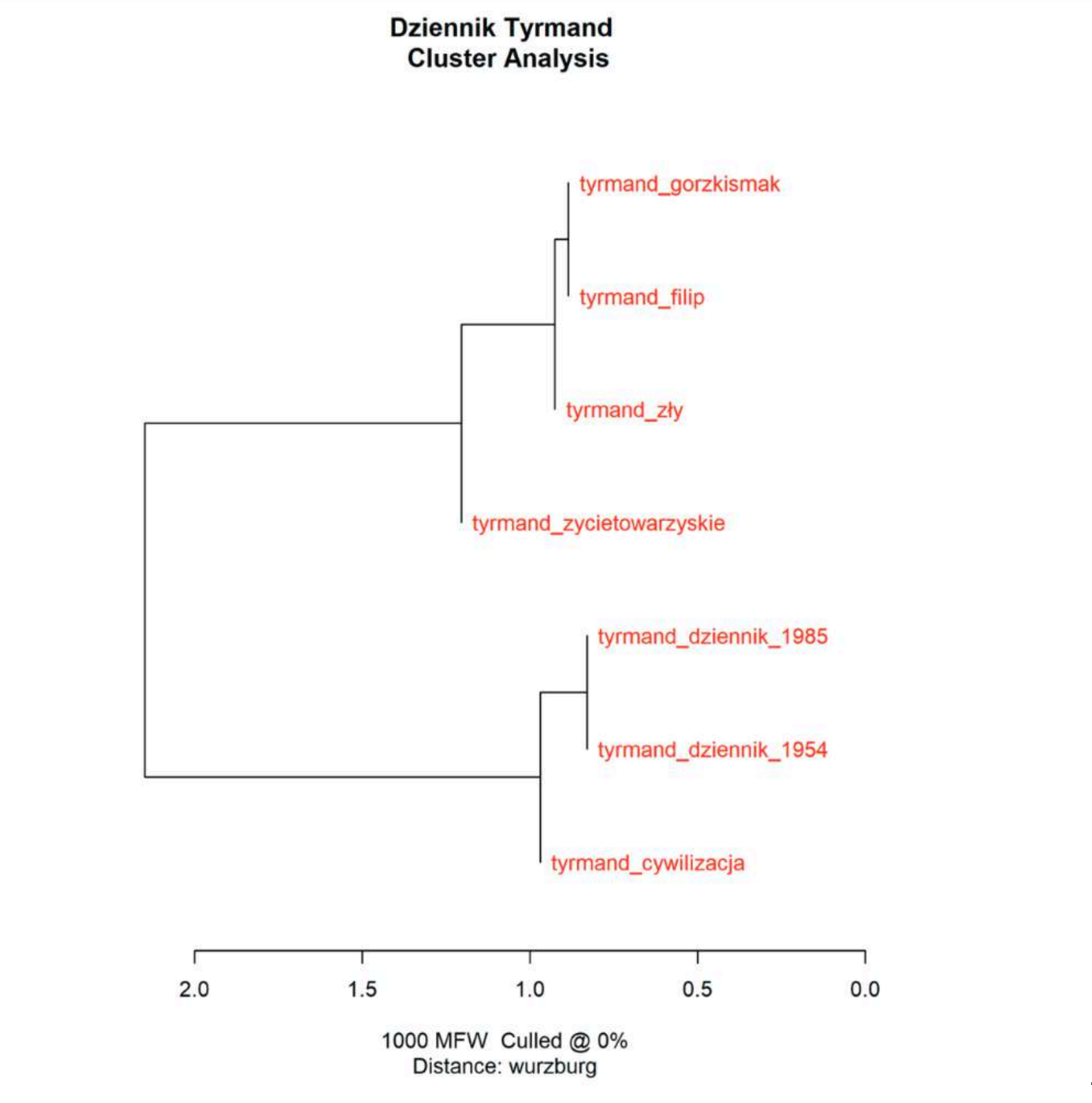
Jakie założenia ma ten tekst z metodologicznego punktu widzenia?

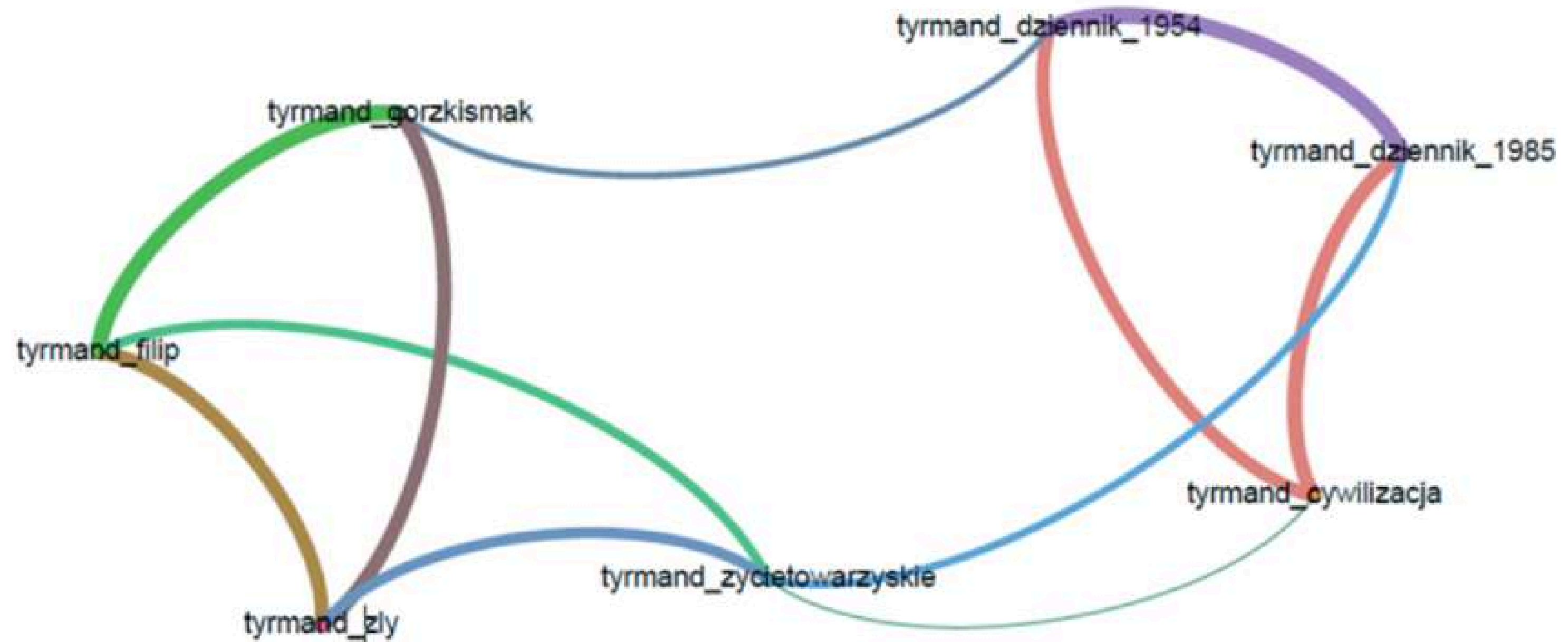
Korpus: możliwie
zbalansowany,
reprezentatywny;
odpowiednia
długość próbek

Pytanie badawcze:
czy można ustalić, jaka
była funkcja pisania
danego tekstu przez
autora?

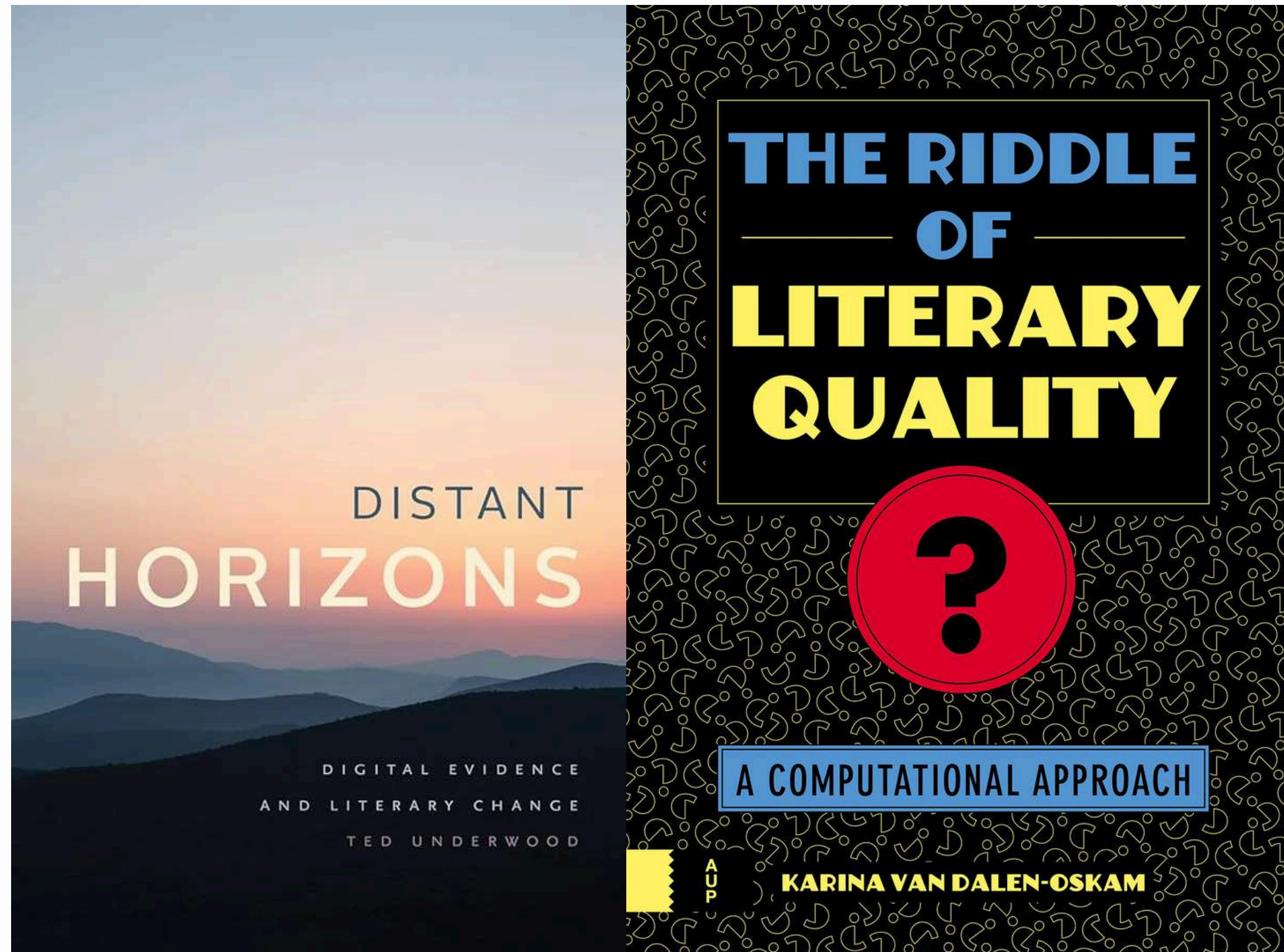
**Hipoteza
badawcza 1:**
zauważalny będzie
podział gatunkowy
tekstów na bardziej
powieściowe i
publicystyczne.

**Hipoteza
badawcza 2:**
intymistyka będzie
stylometrycznie
bliższa tekstom
publicystycznym.





Wieczorna lektura dla zainteresowanych:



Do zobaczenia za tydzień!

